

واقعیٰ اسلامی

چاوا چارہ سہر بکھین ؟

قال رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم :

بأئِي عَلَى
النَّاسِ زَمَانُ الْعَذَابِ
فِيْهِمْ عَلَى دِينِهِمْ

كَالْقَالِبُونَ عَلَى الْجَهَنَّمِ

رواه الترمذی وصححه الألبانی

تہذیں تیراھیم دو سکھ

پیخه مهت تیگه هشتنه کا

دورست بُو واقعی

واقعیٰ ئیسلامی

چاوا چاره سه ر بکهین؟

تەحسین ئیبراھیم دوّسکى

- واقعی ئیسلامی چاوا چاره سەر بکەین؟
- تەحسین ئىبراھىم دۆسکى
- دەۋك ۲۰۰۰
- چاپخانەيىا:

دیاری

بۇ: وان زانايىن دىنى يى واقع ب پشت گوھ قە لى داي،
و د كاڭلۇزانكى خۆ يى فلكلۇرى دا دېزىن!

بۇ: وان مەلەۋانىن واقعى يىن علمى شەرعى ب پشت گوھ
قە لى داي و ژ مۇدىلىن كەقىن دەزىمېرن!

بۇ: ھەر دلسۇزەكى دېيت واقعى مە يى ئىشەۋى چاره‌سەر
بېت.

بهراهی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ الْخَمْدُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ رُوحِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مِنْ يَهُدُ اللَّهُ فَلَا مُضْلِلٌ لَهُ وَمِنْ يَضْلِلُ فَلَا هَادِي لَهُ، وَأَشْهُدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، الْقَائلُ: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُّلَ فَتَفَرَّقَ بَكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^(۱).

وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، القائل: (ليس هنا من عمل بسنة غيرنا).^(۲) خوانده فانین بهاگران: هندی پویته پیکرن و خوشاره زا کرنا د واقعی دایه، یه کژ وان بناخه یانه یین نیسلاما مه خهم ژئ خواری و ژ شه نگسته یین گرنگ یین گازی یا خو هژمارتین؛ چونکی شاره زایی یا د واقعی دایه مه ل هندی هشیار دکهت کو ژی واقعی ئه گهر هات وئیشهوی بیو چاره سهربکهین، بشیین ده ردی خو ب دورستی دهستنیشان بکهین دا پاشی ده رمانی خو ژی ب دورستی بکار بینین.

زانایی ب ناٹ و ده نگ (ابن القیم) - خودی ژئ را زی بت - د گوتنه کا خو دا دیېزت: ((نه موافقی و نه حاکم نه شین فه تو ایی بدهن و حوکمه کی راست بکهنه گهر دو ره نگه تیگه هشتمن ل نک وان نه بن:

تیگه هشتتا یه کی: تیگه هشتتا واقعی، وکوب نیشانان بزانت کانی چ چیبیوویه دا یی پی شارهزا بت.

یا دووی: زانینا وی تشتی بُو واقعی یی پیتُقی، کو ئه و تشهه یی خودی دکیتابا خو دا، یان ل سه رئه زمانی پیغەمبەری - سلاف لی بن - حۆكم پی دای)).^(۳)

مهعنان زانایی زانا ئه و یی بزانت چ ل واقعی هەیه، و حۆكمی خودی د ۋى واقعی دا چیه، ئەگەر ئەف رەنگە زانایه مە ھەبن دى شىئەن دەردىن واقعی مە چارەسەر كەن... وەبۇونا ھندهك كەسىن زانا ب واقعی ب تى، یان زانا ب حۆكمی خودی ب تى چو تشهه کى ل واقعی مە زىدە ناكەت. بەلكى یا دورست ئەھەن ھندهك زانا مە ھەبن حۆكمی خودی ژى بزانن و د واقعی ژى بگەھن.

واقعی مە مۇسلمانان یی ئىشەوی ئەقرو چارەسەر نابت ئەگەر ئە و چارەيَا ئەم دخوازىن يا وەرگرتى نەبت ژ زىدەری راست دورست، کو (قورئان) و (سوننەتە) بەلى (ل دويىف تیگه هشتتا پیشىيەن ئومەتى)، وەھەر بەرnamەيە كى دى یی بُو چارەسەری یی بىتە دانان دويىر ژ ۋى زىدەری ژىگۇتى بەرnamەيە كى خرش و بى مفایه.⁽⁴⁾ و حەتا باش بُو مە ئاشكەرا بىت کو ئە و بەرnamە ورېبازا ھە بەری ژ خو نادەن پیتُقی يە ئەم وان ل بەر تەرازى يا كىتاب و سوننەتى بکىشىن، ل وى دەمی دېيت ئەم ۋان ھەر سى خالان ل بەر چاڭ بدانىن:

۱ - تەعەصصو با مە دېيت بُو حەقى یی بت، نە بُو ھندهك ناڭ و دورىشىمەيەن نوی دەر كەفتى.

۲ - ههر بەر نامه يه کي هه بت - د فى دەليقەيى دا - دى يى خودان (باشى)
زى بت ويى خودان (كىم و كاسى) زى بت، و دەمى ئەم كىم و كاسان ل
خودانان قەدگەر يىن مەعنە وى ئەو نىنە وان چو (ئىجابيات) نىن،
و وەرگەرتنا مە بۇ (ئىجابياتان) مەعنە وى ئەو نىنە ئەو د بى كىم و كاسن.

۳ - رەخنه ل خۇ گەرتىن يان رەخنه يا خۇ ب خۆيى رېكە كە بۇ نەھىلانا
خەلەتى يان و دەسىشان كرنا دەر دان، قىچا چو قەدەغە كرنا بى نەفيت، ب
تى دەفيت تەنكىد ل سەر ئىيە تا پاك و خۆ دويىر كرنا ژ بەر ژە وەندى يىن
كەسايەتى بىتە كرنا.

دەمى ئەم بە حسى واقعى دكەين و دەرد و دەرمانان دەسىشان دكەين بى
گومان بە حسى هندهك لايىان دى ئىتە كرنا بۇ غۇونە، هنگى دەفيت بىتە زانىن كو
مەبەست بى رۇھنەرنە، دا بشىيەن ب دورستى دەردىن واقعى دەسىشان بکەين و
د دويىف را دا بشىيەن چاره سەرىيە كا دورست بۇ بدانىن، لەو سەرگەرمى يا ژ
قەستا و تەعەصصو با بۇ ناڭ و نىشانان بدانىنە لايەكى، و ب سىنگە كى بەر فەھ
سەر دەردى بى د گەل مەسەلى بکەين.

خواندەقانىن ھىزرا: ئەف بابەتە بەرگەريانە كە بۇ دىيار كرنا گەرفتارى يىن مەيدانا
كارى ئىسلامى يى هەقچاخ كو بى گومان واقعى مە ب بەر خۇ ۋە دگرت،
و ئاشكەرا كرنا چاره سەرىيَا شەعى يا دورست بۇ ۋان گەرفتارى يان... و ھىزاي
گۇتنى يە بىزىن كاكلە كەنەنە زانا و ھزرقانىن مۇسلمان
و ھرگەرتى يە و ب تايىتە ئەننىن سەيدا (عەدنان عرۇعور) كەنەنە زانا و ھزرقانىن مۇسلمان

ئەو ئەقىسىن ل ۋىرى بۇ مە وەكى رېبەرەكى بۇوينە كو بەرنامەيى ۋى ۋەكۇلىنى ل سەر ئاقابكەين، ژېلى وان ھزرىن بۇ مە پەيدا بۇوين ب رېكا تىكەلى يا مە ياز نىزىك د گەل ۋى ۋاقعى ژىگۇتى، ل دۇمەتى يى ھىقى يا مە ژ خودى ئەو مە بىكەتە ژ وان يىن كارى دەن بۇ ئاقا كرنا پاشەرۇزە كا گەش بۇ ئۇمەتا ئىسلامى - ب گىشتى - و بۇ مللەتى كوردى موسىلمان - ب تايىبەتى - و خودى ھارىكەرى مە ھەمې يان بىت.

تەحسىن دۆسکى

١٩٩٩/٨/٢٩ دەۋك

دھر گھه کی گشتی

ھەر کەسە کی تىگەھشتى بى دەمى ھزرا خۆ د واقعى مە يى ئەفرو دا دكەت باش دزانت کو ئەم يى د واقعە کى ئىشەوى و شەرمزار دا دزىن، واقعە کى وەسايە وە کى پىغەمبەرى مە - سلاف لى بن - د گۆتنە کا خۆ يا پىرۇز د نۇونەيى وى سفرى ل سەر دئىنت يا خورا ژ ھەمى لايىان ۋە قىت دكەنی وەھر يە کى دەۋىت پىرى بۇ خۆ بېھت.^(٥) د سەر ھندى را کو دۇرۇمن ژ ھەمى لايىان ۋە يىئىن ل مە دا جىريايىن، ئەم ب خۆ ژى - وئەفە ژ ھەمى يى خرابىرە - يىئىن د شىل و بىلەيە کا ھزرى يا مەزىن دا دزىن، رى ل بەر مە يا ئالۇزە، ئەم ژ ھەمى لايىان ۋە دپاشكەفتىنە، و ل بەر چاڭ مافى مە يى دەۋىتە خوارن.

و تىشتى پىر دلى دەشىت ئەفەيە: مۇسلمانىن مە ب خۆ ژى - ژ وان يىئىن خەما واقعى ھەل دەگەن - د ناڭ خۆ دا دژىكەبۈوينە، نە ب تى دژىكەبۈوينە بەلكى دلىكەفتىنە؛ چونكى ھەر كۆم و دەستە كە كا وان بۇ خۆ دورستكىرى يا خودان رىبازە کا تايىھەت وجودايە ژ رىبازا كۆما دى، ئەگەر چ ھندى ژ وان

دئیت ئهو و وسا خەلکى تى دگەھینەن كو ژىڭ جودابۇونا وان يا چەندى (كىمى) يە ونە يا چاوانى (نوعى) يە.

د ناڭ ۋى گىلەشۈكى ھەمى يى دا گەلەك مەۋھىتىن رى يال بەر خۇ بەرزەكىرى، بى دەستى - يان ب دەستى! - يىن كەفتىنە ناڭ زەقۇكى خاپاندى، وەندەك جاران ژ بەر ۋى ئالۇزى يى پاقىزى يا ئیسلامى د چاۋىن نەزانان دا بەقەم دېت.

ھندەك براادەرىن مە ھزر دەن چى گاۋا مە دوڑمنى خۇ يى مەزن پەرچقاند قەھرەمانىن بى بەقل ل مەيدانى دى بىنە ئەم! وەندەكىن دى گۆت: ئەگەر ئەم د صنعت و پىشەيى دا مەلەمانى د گەل فلان و بىقانى بکەين حەتا بشىين بەرى وان راکەين ھنگى مە دنیا ستاند! ژ خۇ ھندەكىن دى گۆت: ھەما بەسى مەيە بۇ پىشىقەچۈونى ئەم چاڭ ل وان بکەين و ل رىتىكا وان يا جەرباندى كاروانى خۇ بەهازۇين!

ھەر وەكى كىيماسى يا مە ب تى ئەو مە دوڑمنە كى پىشىكەفتى ھەيە، و چو ددى نە!

قىچا حەتا ئەم ب دورستى د واقعى خۇ و گەرفتارى يا وى بگەھىن پىتىقى يە ئەم سى پىگاڭا ئەن بەر ب مەسەلەلى ۋە بچىن...

پیگاڻا ئیکی

پیخه مهت ده سنيشانگرنه کا دورست بو ده ردی مه

ئهم دزانين واقعی مه یی ئه ڦرو نه واقعه کي دلخوازه، بهلی یا پتر پیتفی کو
ئهم بزانين ئه ڦهیه:

- ئه ری چ جه مه د ڦی واقعی دا تڙیکری یه؟

- ودهوری مه د بهلاڻکرنا ئیش وده دین واقعی دا چیه؟

دڦیت بزانين کانی مه هه بونه ک د ڦی واقعی دا هه یه یان نه، و کانی گرفتاري
د مه ب خو دا هه یه کو مه ناسنامه یا خو وندا کری یه، یان ڙی د دوڙمنین مه
دایه کو وان ل بهر مه دانایه وئه و نه بونا مه دخوازن؟

ئه ری هیزا دومنین مه ئه گهر نه ما ده دین مه دی بريین و واقعی مه دی
چاره سهربت؟

ئه ری زالبونا دوڙمنان و کهفتنا مه ل ڙير دهستی وان ئه نجامی ده ردی مه یه،
یان ئه گهر ا پهيدابونا ده ردی یه؟

بەرسەدانە کا بىنەجەل سەر ۋان پىياران ھارىكارى يا مە دى كەت كو بىشىن ب دورىتى دەردى خۇ دەسىشان بىكەين... راستە دوژمنكارى يا نەياران ئاستەنگە کا زىدە مەزىنە دكەفتە رىكَا چارەسەرى يا واقعى مە؛ چونكى تىشىتە كى گەلە كى بەرەقلە نەيار ب ۋى واقعى مە د كەيىخۇش بن و بەرگەريانى بىكەن كو ئەف واقعە چارەسەر نەبت، و ب راستى دەمى مەرۆف ب وان پىلانان ئاگەھدار دېت يىن دوژمن بۇ مە دگىرن، سەھم سەرى مەرۆفى دگرت، بەلى ئەگەر ئەم ل قورئانى بىزقىرىن و واقعى خۆل بەر ئايەتىن وى شرۇفە دكەين بۇ مە ئاشكەرا دېت كو زالبۇونا نەياران چو جاران ژ بەر پىشىكەفتىا وان، يان ھىزدارى يا وان نەبۈويە... نە!

﴿إِن تَمْسِكُمْ حَسَنَةً تَسْوِهُمْ وَإِن تَصْبِكُمْ سَيِّئَةً يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كِيدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مَحِيطٌ﴾^(٦)
مەعنە ئەگەر ئەم مۇسلمان ئەو بىن يىئىن مە ھەبۇنا خۇ ھەبت وئەم د گەل خودى بىن، صەبرى بىكىشىن و ب تەقۇا بىن، خودى دى تىرا مە ھەبت كو پىلان و فيلبازى يا دوژمنان ژ مە دوپىر بىكەت، ئەگەر چەكى (صەبرى) و (تەقايى) مە ھەبت چو دوژمن نەشىن خۇل بەر مە بىگرن.

خەلەتى يا مە يا مەزىن ئەوھە ئەم وەسا خۇتى بگەھىنин كو ئاستەنگا مە يا ئىكانە ئەوھە دوژمنە كى ب ھىز ھەيە، ئەف ھزرە بەرى مە دەدەتە ھندى ئەم ب تىنى كارى بەرگەرى يا دوژمنى ب چەكە كى پاشكەفتى بىكەين، و بەرى گەنجىن خۇ -

يېن عاطفى - بدهىنه سەرگەرمىيەكى ژ قەستا، و ب ناقى جىهادا ژ درەو سەتىويى
وان بدهىنه بەر كىردا دوژمنى.

دەردى مە د مە ب خۇ دايە بەرى كۈ د دوژمنى مە دا بىت، ئەم نىنин لەو
دوژمنى مە يىھى، وەندى ئەم نەين دوژمن مە نەبن ژى ئەم دى ھەر ئەف مالە
بىن. گەلەك جاران ئەم وەسا دەھاتىنە تىكەھاندىن كۈ ئەگەر ئىكەتى ياسو وقىيىتى
ونەيارەتى ياسو بۇ ئىسلامى نەبا ھنده دەولەتىن ئىسلامى ل شوينا وى دا
ھەبن ئالايى ئىسلامى ھەلگەن.

ئەگەر كەسەكى گۆتبىا: ھەبۇن ئىكەتى ياسو وقىيىتى ل وان وەلاتىن
موسلمانان ئەنجامى نەبۇن موسلمانان بۇو، دا بىزىن: تو مەرۋەتە كى چو ژ سىاسەتى
نىش دەولەتى نزانى!

پاشى سو وقىيىت ھەر ب چەكۈچكى خۇ پەلخى، و ب داسا خۇ ھاتە
دۇرین... وئەم وەكى خۇ ماين.

ل ئەفغانستانى... ئەگەر ئىكى گۆتبىا: گەرفتارى نە ھەبۇن شىووعى يانە،
گەرفتارى ياسا مەزىن ئەو (جىهاد) ل سەر بناخەيەكى ئىسلامى نەھاتى بە ئاقا كەن لەو
دى ياسى بىھەم بىت. ھزار دا بىزىن: تو مەرۋەتە كى (حاقىدە) ل سەر (جەمماعاتىن
ئىسلامى)!

پاشى شىووعى چۈون، وئەو پشقا ژ بەر وان مایى ژى ژ وەلاتى (موجاھدان)
كەفلى كەن.

ئەقرو ئەمریکا و دوڑمناتی یا وئى بۇ مە بەنیشتى ھەمی دەقانە، و د ھزرا گەلەك مۇسلمانان دا ئەو ئاستەنگا ئیکانەيە د رېکا چارەسەری یا واقعى مە دا، ھەر وەکى چو كىماسى مە نەماینە، ھەما ب تنى ھەبۈونا ئەمریکا چارەسەری یا واقعى مە يا گىرۇكىرى... ئەمریکا ژى - نە مخابن - ب رېکا سۈوفىيەتى دا دى چت وئەم - ئەگەر خۆ نەگوھۇرین - ھەر دى ئەف مالە بىن:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾^(۷)

پیگاڻا دووی

راستی یا گرفتاری یی

ڙ گوٽنا بُوری بُو مه خویا دبت کو سهخت و دڙواری یا واقعی بهری گهله کان ڙ مه ڙ راستی یا گرفتاری یی و هردگیرت؛ لهو دی بینی ئیک ڙ وان سپیلدي حهتا ئیقاری دی بهحسی ئه گهريٽن خرابی یا واقعی مه کهٽ و همی خرابی یان - یین هویر و یین گر - دی هافیته سهٽ ستویی دوڙمنی، ئمپریالی یا جیهانی و دویقه لانکین وی ل جیهانا مه، دو مرؤُف لیک بکهٽن، ل نک وی دهستی ئه مريکا ییٽ تيدا ههٽ، دو چويچک ل سهٽ چهقی داره کی ب جره بچن، دی بیڙت: ختارين ئه مريکانه! و گونه ها مه د خرابکرنا واقعی دا چيه و چهنده؟ ئه ڦه به حس ڙی نائيته کرن.

ئهٽ گهله ک بهحسی وان (ئه عراضان) دکهین یین ڙ ئيشا مه پهيدا بووين بهلیٽ ئهٽ بهحسی ئيشی ب خو ناکهين، هندی ئهٽ بهحسی وان نه خشه و پيلانين جيھانی دکهين یين دڙی مه هاتينه نه خشاندن، و وان پروتو کولاتان ڦه دگيرين یين بُو نهيارهٽي یا مه هاتينه دانان، نيزيکه ئهٽ همی یان ڙ بهر بکهين، بهلیٽ کهس ڙ مه بهحسی وان ئه گهران ناکهٽ یين ئهٽ و ل مه بسته کريٽ.

گوهی خو بده وئی لیستهیی یا ئەم بۇ دەردىن خو ددانىن، بەحسى ئەمرىكا يى تىلدا ھەی، صەلېبىت و صەھىونىھەتا جىھانى، نەيارەتى يا علمانى يان، حاکمىن زۆردار، راگەھاندنا خراب... وەتد، بەلى ژىكە كرنا ئومەتى ل سەر ھەزماھ کا مەزن يا حزبىن ب ناھى ئیسلامى دئاخىن، رەقىنا (دوعاتان) ژ علمى شەرعى، بەلاقىكىرنا كەرب و نەفيانى و نەپىگىرى يا ب سونەتى... و گەلەك دەردىن دى يىن كۈزەك يىن مە (ئیسلامخوازان) د ناف موسىمانان دا بەلاقىكىر، بەحسى وان تو د لىستەيى دا نايىنى، وئەگەر جامىرەكى - ژ دلسۆزى يا خو - جارەكى بەحس ژى كر ژى هزار و ئىك بى بەختى دى پىرا ئىنە دان، يا ژ ھەمى يى سقىتىر (دۇزماتى يا ئیسلامى) يە و (دويقەلانكى يا علمانى يان) !

مەرۆقى ئىشەوى بەرى كارى خۆلىكدا دا دگەل خەلکى بکەت دېيت خو دەرمان بکەت، يى ئىشەوى بت نەشىت خو ل خەلکى بدهەت و نەياران پاشقە بېت، ئەگەر ھات و خو ل دۇزمان دا وئەو شەكەندىن ژى، ئەو چو خۆشى يى ب سەر كەفتىن خو نابەت؛ چونكى نەشىت سەخېرى يى ل خو بکەت حەتال خەلکى بکەت.

خو بى ئاگەھەكىندا ژ راستى يا گرفتارى يى سەرى دكىشىتە ھندى مەرۆق چارەسەرىيە كا عاطفى و سەر بى بۇ بدانت، و ئاشكەرايە كو ھەر چارەسەرىيە كا دەردى ژ رەھ ورېشالان نەئىنتە دەر دى چارەسەرىيە كا خىش و بى مفابت.

پیکاڻا سی یئڻ

ڙ کيڻه دهست پئي بکهين؟

- ڙ کيڻه دهست پئي بکهين؟

پسياره که بهري ههر تشهه کي ڙ مروڻي دئيٽه کرن گاڻا سو جهه تا چاره سهربکرنا واقعي دئيٽه هليخستن، ئهري رئي چيه و ڙ کيڻه دهست پئي بکهين؟
 ههر چهنده رئي يا ئاشکه رايه «وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ ..»^(۸)
 بهلى گهلهک جاران مروڻ رئيکي ل بهر خو بهر زه دکهت، يان ڙي ڙ بهر دريڙي يا رئيکي خو ڙ چوونا ل سهربکه دکهت، ڦيچا دئي بىنى ل هندهک رئيکيin دئي ييٽن پيکوهوڙ دگه رئيٽت ييٽن کو ئه و هزر دکهت دئي زويٽر وئي گههيننه ئارمانجا دلخواز.

دئيٽ ڙ بير نه کهين چوونا ل سهربکه رئيکه کي هندهک پيٽشي ييٽن خو هنه حهه تا خوداني بگههينته ئارمانجي، و پيٽشي يا ئيٽيکي يا چوونا ل سهربکا خودي ڙ مروڻي دلخوازت ئه و مروڻ خو بگوهوڙت، نه فسا خو چاک بکهت، و دلسي خو ل دويف ڦي رئيکي بکهت، ڙ نوي قهستا رئيکي بکهت، و حهه تا ئه بشيٽ خو

بگوھۆرت دڤیت بزانت کانى چ نەچاکى ل نك ھەيە؛ دا بھەيلت، وەندى ئەو خۆ ژ نەچاکى بىيىن خۆ بى دەنگ بکەت ب ھېجەتا ھندى دا دوژمن پى نەھەسن، يان ب ھەر ھېجەتە کا دى، ئەو ژ خۆچاکىگەن و گوھۆرىنى دى يى دویر بى.

قىچا حەتا ئەم بشىيەن خۆ دەرمان بکەين و واقعى خۆ چاڭ بکەين پىتىقى يە ئەم ھندهك پىڭاڭىن عەمەلى و واقعى بەھاۋىزىن، و دەمى ئەم ۋان پىڭاڭان دەھاۋىزىن ھندهك راستى ھەنە دڤیت ئەم ل بەر چاۋىن خۆ بدانىن ئەگەر مە ۋىا بەرھەمە كى باش ب دەست مە ۋە بىت، ئەو راستى ژى ئەقەنە:

رٽاستى يَا ئىكىٽ

دختورى مه خودى يه

دەمى ئىشەك دئىته مەرۆقى بەرى ھەر تىشەكى دى بۇ خۆ پسىيارا دختورەكى كەت؛ دا دەردى مەرۆقى دەسىشان بکەت و دەرمانەكى بۇ بىينت، وجڭاڭ ڙى ئەگەر نەخۆش بۇ دەقىت بۇ خۆل دختورەكى بگەرىيەت، و بى گۇتنە ئەم دايىن ب ھەمى ئىش و دەردىن مه يى زاناترە: ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ الْطَّيِّفُ﴾^(٩)

و د حەدىسە كا دورست دا پىيغەمبەر - سالاف لى بن - دېيىزت: (الطَّيِّبُ هُوَ اللَّهُ - دختور ھەر خودى يە)^(١٠) و كىتابا وى كو قورئانە ئەو راچىتە - ئەگەر دورست بىت ئەف پەيىقە بىتە گۇتن - ئەوا بە حس ڙ دەرد و دەرمانى مە تىدا هاتى يە كىن، لەو پىشى يە ئەم قەستا ۋى دختورى بکەين.

راستی یا دوویٰ پیگیری یا ب گوتنا دختوری

دختور ئه گهر چهند بی شارهزا بت، وئه و دهرمانی ئه و ددهته مروقی ئه گهر چهند بی ب مفا ژی بت، دهرد بی چارهسهر نابت ئه گهر هات و مروقی ب گوتنا وی نه کر و وہسا دهرمان ب کار نهئینا وہ کی ئه و دبیزت.

گافا دختور ب سهر دهردی هلبورو و دهرمان بؤ دهسنيشان کر، دفیت نه ساخی با وہری پی هه بت و ب گوتنا وی بکهت، وہهر جاره کا ژ وی ری لادا یا دختوری گوئی بی پیگیری بی پی بکه هنگی چو مفای ئه و ژی نابینت.

و مه گوت: دختور خودی بیه، مه عنا دفیت ئهم قهستا وی بکهین، بھلی قهستکرن ب تنسی یا ژ خویه ئه گهر ئهم پیگیری بی ب وی ریکی نه کهین یا وی بؤ مه دانای.

راستی یا سی یی

دهرد هه ر یی به ری یه

مرؤ فی تیگه هشتی نه گهر هزرا خو د واقعی مه موسلمانان دا بکهت ووی
 هه قبه ری کیتاب و سوننه تی بکهت بؤ وی باش دی دیار بت کو چو دهرد ه کی
 نوی جقا کا مه نه گرتی یه کو به حسی وی د قورئانی و سوننه تی دا نه هاتبته کرن.
 خودی و پیغام به ری - سلاف لی بن - هه ر تشه کی هه ری یان دی هه بت کو
 په یوهندی ب واقعی نومه تی ڦه هه بت به حس یی ڙی کری، و چو تشه ک د ڦی
 دهرباره یی دا ب هیقی یا مه ڦه نه هیلا یه، ڦیجا ڙ نوی نه زانه ک رابت بیزت: فلاں
 دهرد یی نوی یه د کیتاب و سوننه تی دا به حس ڙی نه هاتبته کرن نه ز ڙ نک خو
 و ل دویش زانینا خو ده رمانه کی دی بؤ په یدا که م، گو تنا وی ب چو ناچت.

راستی یا چاری

کی یه بشیت ده دی و ده رمانی
ژ قورئانی و سوننه تی بینته ده؟

گومان تىدا نينه دقيت كەسەك ھەبەت بشیت ده دىن واقعی ھەقبەرى دەقىن
كىتاب و سوننه تى بکەت و پاشى ده رمانى ژى دهربىخت و بۇ خەلکى بەرچاڭ
بکەت، بەلى پسيار ل ۋىرى ئەفھىيە:

- ئەرى ھەر كەسە كى ھەبەت دشیت ب ۋى كارى رابىت و بىتە پىش؟
- يان دقيت ئەو كەسى ۋى كارى بکەت يى خودان ھندهك سالۇ خەتىن
تايىبەت بىت؟

بۇ بەرسەف دى بىزىن: نابت ھەر كەسە كى ھەى ب ۋى كارى رابىت؛ چونكى
ئەف كارە يى ب ساناھى نىنە، بەلکى يى ب ۋى كارى رابىت دقيت مەرۋە كى
زانابىت ب دو تشتان: ب شريعەتى خودى، و ب واقعى خەلکى. ئەگەر نە، دى
دەردەچت و دى خەلکى ژى دەردابەت.

ئاسته‌نگین چاره‌سه‌ری‌یی

ریکا چاره‌سه‌ری‌یا واقعی ئیسلامی یی نوکه یا تزی‌یه ژ ئاسته‌نگین مه‌زن، وئه‌ف ئاسته‌نگه ل سه‌ر دو پشکان دئینه لیکفه کرن:

۱ - پشکا په‌یوه‌ندی ب مه موسلمانان ب خۆ ۋە ھەی، وراکرنا ۋى پشکى ددھستى مەدایه ئەگەر ھات و مە ۋىا راکهین؛ دا ریکا مە خۆش بىت.

۲ - پشکا په‌یوه‌ندی ب دوژمنىن مەفه ھەی، ئەوین كەيف ب ۋى واقعی مە دئىت ولى دگەریئن رۆز بۇ رۆزى ئاسته‌نگان د ریکا مە دا پىر لى بکەن.

وھەر چەندە دوژمناتى‌یا كافران بۇ مە یا زۆرە، وئەو نەخشە و پىلانىن ئەو بۇ نەبۇونا مە ددانن د مەزن و ب سەھمن ژى، بەللى قورئان مە پشت راست دكەت كو ئەگەر مە خۆ دورست كر وئەم د گەل خودى بىن، خودى دى بەرەۋانى یی ژ

مە كەت: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا...﴾^(١١) ودى پىلانىن كافران پويچ كەت: ﴿وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾^(١٢).

قىچا يا دورست بۇ مە ئەوه ئەم ل سەرى خۆ دورست بىكەين ووان ئاستەنگىن ب دەستى خۆ ئەم راکەين، وبيينه ئومەتە كا خودان ناڭ وھەبۈون؛ دا بشىين پشتى هنگى بەرانبەر دوژمنان ڙى راپوھستىن.. ول ۋىرى مە ل بەرە ئىشارەتى بىھىنە حەفت دەردىن مەزىن يىن كو ئەقىرۇ د واقعى مە دا دئاشكەرا.

دەردى ئېكى نەزانىيەن

مەبەستا مە ب نەزانىيى - ل ۋىرى - نەزانىنا راستى يَا ئىسلامىيە، وئەقە رەنگە مەزىتلىرىن و بەلاقىرىن دەرد بىت د واقعى مە يى ئەقرو دا... كو ئومەت د راستى يَا پەياما خۇ نەگەت، و نەزانت كو نزانت، ئەقە دەردەكى كۈزەكە، مخابن پىرى يَا مۇسلمانىيەن مە ئەقرو - خۇ ئەويىن ب ناۋى ئىسلامى ژى دئاخىن - راستى يَا ئىسلامى ل بەر ئالۇزبۇويە، تەوھىدى و پىتىقىيىن وى ب دورستى نزانىن، خۇ د سەرەتەرەي تەشريعى ناگەھىين، و سىاسەتا شەرعى ژى ل بەر خۇ بەرزە دەكەن. ئەف نەزانىنە سەرى دىكىشىتە ھندى خودان بەرانبەر واقعى خۇ و دىياركىندا حوكىمى ئىسلامى د ۋى واقعى دا حىببەتى رابوھەست، و بى گومان يى ب دورستى د واقعى خۇ نەگەت رېكىن چاره سەرى يَا واقعى ژى دى ل بەر بەرزە بن.

د حەدیسە کى دا پىغەمبەر - سلاف لى بن - دبىزت: ((ھندى خودى يە زانىنى ب راکرنا زانىنى ژ ناڭ بەنى يان رانا كەت، بەلى زانىنى ب راکرنا زاناييان راد كەت حەتا ئەگەر چو زانا نەھىلەن، مەرۋە نەزانان بۇ خۇ دى كەنە سەر، ۋىچا پىيار دى ژى ئىتەكىن وئەو بى زانىن دى فەتوايى دەن ۋىچا ئەو دى دسەردا چن و خەلکى ژى دى دسەردا بەن)) (۱۳).

ژ فى حەدیسى ديار دېت كو ئومەت ھنگى دى دسەردا چت ئەگەر زانايىن دورست د ناڭ دا نەمان و مەرۋەن نەزان بۇونە رېبەر و موقتى، د واقعى مە يى ئەقىرۇ دا تىك ئاللىرى يە كا غەریب ھەمە. ھندەك كەس ھەنە ئەحکامىن دەستقىزى ب دورستى نزانىن، د گەل ھندى ژى فەتوايى ب كوفرا خەلکى دەن، پىيارا ئەركانىن نەقىزى ژ ئىك ژ وان بکە نزانىت، د گەل ھندى ژى خۇ ب ئىمامى شافعى - خودى ژى رازى بىت - نادەت، ل چار كۆمبۈونىن حزبى يى رۇينشتى مافى دەدەتە خۇ كو نىقە كا زانايىن ئیسلامى فاسق بکەت؛ چونكى نە د حزبا وى دانە!

و ھندەك كەس ھەنە ھزر دەن ئیسلام زانىنە كا ھشکە، ھندى تە پىر (مەتن) ژ بەر بن ئەو تو زاناترى، بلا چو تەربىيەت، مەنھەجىيەت، كرنا ب وى زانىنى، د گەل دا نەبت ژى! ئىك ژ وان دى بىنى فقەزانە كى عەجىبى يە، د عەقىدى دا يى مەلەقانە، بەلى گافا ب سەر مىنېھەر ئىك دويىر نىنە دواعىيان بۇ سولتان عەبدىلەمەيدى ئۇسخانى بکەت كو خودى حوكىمى وى بەردىۋام بکەت، و نەزانى ئەقە نىزىكى نۆت سالانە حوكىمى وى نەمايە!

د گهلهندی ژی ئەقە وئەوین ھە خۆ ژ زانایان دەزمىرەن، و خۆ گەلهەنگ ھندى مەزىترى دېيىن گو بەرانبەر زانىنا دورست يا كىم بۆ خۆ بدانى، د ئەنجام دا ئەو دېنە مەزىترىن ئاستەنگ د رىكا بەلافىرنا وى زانىنى دا ئەواز كىتاب و سوننەتى دئىتە وەرگرتەن، ھەر وەسا دېنە كرىتىرىن دەليل د دەستى خەلکى نەزان دا دەزى ئىسلامى.

مەترسى يى قى دەردى ل سەر ئومەتى ئەقەيە: باوھرى ل نك خەلکى لاواز دېت، و وەكى ھەر پەر تالەكى دەكتە بەر فرۇتى، و گەرفتارى يا ژ ھەمىي مەزىتر ئەوھە ئەو كەسى ئەف ئىشە ل نك ھەى باوھر ناكەت كو يى نساخە؛ لەو بۆ خۆ ل چو دەرمانان ناگەرىيەت.

ژ نىشانىن قى دەردى ئەوھە: ھەچىيى ئەف دەردە ل نك ھەبت جوداھىيى د ناقبەرا (زانىنى) و (ژبەر كىرنى) دا ناكەت، و ل نك وى (ابتداع) و (اتباع) وەكى ئىكەن؛ لەو دى بىنى ئەو ھند ب حەقىيى ۋە يى گەرىدەي نىنە ھندى ب مەرۋەقان ۋە يى گەرىدەي، ئەو حەقىيى ب مەرۋەقان دناست نە كو مەرۋەقان ب حەقىيى، ئەگەر د مەسەلەكى دا - يان د كەسەكى دا - ئەو ب جرە چوو بەرژە وەندى يى خۆ و حزبا خۆ - يان عاطفا خۆ - دەكتە حەكەم.

ژ بۆ دەرمانكىرنا قى دەردى پىتىقىيە ئەف پىگافە بىنە ھافىتن:

۱ - دەقىت ئەم خەلکى خۆل گەرنگى يى زانىنى وزانىنا شەرعى ب تايىبەتى ھشىار بکەين، و وان ب مەزىنە بھايى مەرۋەقى زانا ئاگەھدار بکەين.

- ۲- دفیت زانینا شەرعى ب دەرسىنى بىتە گۆتن و ژ ژىلەرین پاقۇز و دورست بىتە ورگرتن، ول نك زانايىن دينى بىتە خواندىن.
- ۳- بەلاقىرنا قى زانىنى ب ھەمى رېكىن راگەھاندى و كۆمكىن خەلکى ل دۆران، دى بەرى وان ژ نەزانان ورگىرت، ئەو نەزانىن بەرى خەلکى دەدەنە خۇ ب تىنى.
- ۴- ئەف زانىنە د ژىنا مە دا دفیت بىتە كريyar، بەعنى: دفیت ئەم كارى ب وى زانىنى بىكەين، چونكى زانىنا نەبته كريyar چو خىر تىدا نابت.
- ۵- ھەر ئىك دفیت خۇ ل بەر زانىنا شەرعى بىكىشت؛ دا بزانت كانى ئەو چەندى دئىنت.
- ۶- ل دەمى ژىكەبۇون وەھەقىرى كى پەيدا دېت دفیت ل زانىنا شەرعى بىزقىرىن نەكول عاطفە و بەرژەندىيىن خۇ، ئەگەر ھات و مە قىا جارەكە دى بگەھىنە ئىك.
- ل دۇماھىبى دى بىزىن: چەند بەرسقەكاد جەھى خۇ دايە ئەوا سەعىدى كورى جوبەيرى داي دەمى پسياز ژىھاتىيە كىن: ئەرى نىشانا تىچۇونا مەرۋەقان چىھە؟ وى گۆت: ئەگەر زانايىن وان نەمان. (۱۴)

دەردى دووى

ژيڭىۋەبۇون

ژيڭىۋەبۇون يا كو بەرى ئومىھتى دەدەتە لىككەفتى دەردەكى گەلەكى مەزىنە،
وەزابەكەن وسەختە خودى دەدەتە وى ئومىھتى يا ژەرىكە راست لابدەت:
» قل هو القادر على أن يبعث عليكم عذابا من فوقكم أو من تحت أرجلكم
أو يلبسكم شيئاً ويذيق بعضكم بأس بعض .. «^(۱۵)

مەعنە ژيڭىۋەبۇونا ئومىھتى ل سەر گەلەك پارت و دەستە كان ئەوا لىككەفتى
ناڭخۆيى پىقە دئىت عەزابەكە خودى دەدەتە بەر چاڭى ھەر مللەتەكى خۇ ھىزى
عەزابدىنى بکەت، و مخابن ئەو ژيڭىۋەبۇونا ئەقىرۇ كەفتى يە ناف رىزىن مۇسلمانان
ھند يا بەرفەھە نىزىكە بىزىن كەس ژى پاراستى نەمایە.

و مەرۇقى تىگەھشتى ئەگەر بەرى خۇ بەدەتە قورئانى و سوننەتى دى بىنت ئەوان
خەمەكە مەزىن ژۇقى دەردى خوارىيە و كانى چاوا ئەگەرىن پەيدابۇونا ژۇقى دەردى
دەسىشان كەرىنە وەسا رىكىن چارەسەرىيى ژى ئاشكەرا كەرىنە، بەلکى ل
گەلەك جەن ھەر دو پىكە گەيدايىنە، وەكى - بۇ نۇونە :-

١ - گۆتنا خودى: ﴿وَاعْتَصُمُوا بِحَجْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلَا تَنْفَرُوا - هۆين ھەمى خۆ ب وەرسى خودى ۋە بىگەن (كۆ كىتاب و سوننەتە) و زىكىھ نەبن ﴾ (١٦)

٢ - گۆتنا خودى: ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفَشِّلُوا وَتَذَهَّبُ رِيحَكُمْ - وەھین گوھدارى يَا خودى و پىغەمبەرى وى بىھەن و ب ھەۋىكى نەچن ئەگەر دى فاشل بن وھىزى ھەۋە دى چت ﴾ (١٧)

٣ - گۆتنا پىغەمبەرى - سلاف لى بن -: (إِنَّهُ مَنْ يَعْشُ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسِيرِي اخْتَلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنْنِي وَسُنْنَةِ الْخَلْفَاءِ الْمَهْدِيِّينَ الرَّاشِدِينَ -) (١٨) ھەچىيى ژەھوھ پىشى من بىزىت ژىكىھبۇونە كا زۆر دى بىنت ۋىجا سوننەتا من و سوننەتا خەلەپەن سەرراست بىگەن ..).

ژ ۋان ئايەت و حەدىسان و گەلەكىن دى بىن وەكى وان بۇ مە ئاشكەرا دېت كۆ دويىر كەفتىن ژ قورئانى و سوننەتى و مەنھەجى پىشىيىن ۋى ئۇمەتى يە دېتە ئەگەرا ژىكىھبۇونى، و زىكىھبۇون دېتە ئەگەرا پەيدابۇونا مەنھەج و رىبازىن ھزرى يىين ژىكجودا، و ئەف ژىكجودابۇونا ھزرىيە دوبەرەكىيى د ناف ئۇمەتى دا پەيدا دەكت يا كۆ دېتە ئەگەرا لىككەفتى و بى ھىزىيى و خۇرانەگەرتىنال بەرانبەر دوژمنان (١٩).

وھەر چەندە ژىكىھبۇون ب ھەمى رەنگىن خۆ ۋە يَا كەرتىتە، بەلى ژىكىھبۇونا ژ ھەمىيى كەرتىتەر و خرابىت ئەھە يَا دەكەفتە د دىنى دا، و ئەف چەندە كارى موشرك و بوت پەريسانە؛ لەو خودايى مەزن مە ژى دەدەتە پاش: ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، مَنِ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَا، كُلُّ حَزْبٍ بِمَا لَدِيهِمْ فَرَحُونَ ﴾ (٢٠)

مه عنان ژیکفه بونا د دینی دا دبته ئه گهرا پهیدابونا وان حزبان یین دینی د ناقبه را خو دا پارچه پارچه دکه ن، ویا زانایه کو هر حزبه کی ب تنی کهیف ب وی تشتی دئیت یی کو ل نک وی ههی بلا یی خراب ژی بت، و گوه ناده ته تشتی ل نک حزبه کا دی ههی بلا یی دورست ژی بت.

ویا غهرب ئه و د سه ر فی هه می یی را - هنده ک که سان دی یینی ل بن گه له ک ناف و نیشانان به ره قانی یی ژ فی ژیکفه بونی دکه ن و هنده ک هی جه تین پویج و په لاقه بو خو د گرن، وہ کی: دفیت ئه م ژی د حم ره کی بین، دریک خستی بین، ب چه کی دو ژمنی شهری وی بکهین، هه بونا گه له ک حزبان دیار ده کا صحی یه، پیلانین دو ژمنان ئاللوز دکه ت، ئه څ جودابونه ژی وہ کی یا فقه زانانه، جودابونه کا (نه وعی یه) نه یا (ضد) یه.. و هتد.

ویا ژ فی غهربیتر ئه و دی یینی هنده ک ژ وان ژیکفه بونی دکه نه حه قیمه ته کا لازم، و د بیژن: یه کبون تشه کی موسته حیله.. و ئه گه ر وہ سا بت نزا چاوا ئه و فی ئایه تی: ﴿وَأَعْتَصُمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفْرُقُوا﴾ شرöffه دکه ن؟ یان تو بیژی خودی فه رمانی ب تشه کی موسته حیل ل مه بکه ت، و خودی ئه و یی گوئی: ﴿لَا يَكْلُفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾؟^(۲۱)

پارچه کرنا ئومه تی ل سه ر ڦان هه می پارت و کوم و ده سته کین ئه م دی بینین مه زنترین ئاسته نگه ئه فرő دکه فته ریکا چاره سه ری یا واقعی ئیسلامی؛ چونکی هر کومه کا ژ ڦان هنده حه قی یی دی بت هندی حزب بو د بیژت، و ژ به ر کو وہ لاتا وان بو حزبی یه پتر ژ کو بو حه قی یی بت، دی یینی ئه و گو تنا

(سەرکردايەتى يامەعصوم) ب پىش گۆتنا خودى و پىغەمبەرى - سلاف لى بن - دئىخن، ب ھىجەتا ھندى كو سەرکردايەتى ژ مە شارەزاترە وئەو مەصلحەتى چىتىر دزانت، و گافاتە گۆتە ئىك ژ وان: ئەفە دەركەفتىنە ژ رىكا راست، ئىكىسىر دى بىزەت: تو دەزى (صەحوا ئیسلامى) يى، يان: تو عەمەلى علمانى يانى! ژ بۇ چارەسەرى يامەنەجى پىغەمبەرى - سلاف لى بن - وەكى صەحابى يان بۇ مە ۋەگىرى يەتى بىنەجەھەكىن و خەلک ل دۆر كۆم بىن، وەلائى مۇسلمانى دەقىت بۇ ۋەقىتى رىبازى ب تىنى بىت؛ چونكى ب تىنى ئەف رىبازەيە يامەنەجەھەكىن دەقىت ئومەت يەتى تىگەھاندىن كو شەريعەتى خودى يى پىكھاتى يە و پىغەمبەرى - سلاف لى بن - رى بۇ مە ئاشكەرا كرى يە وەھەوجە ناكەت كەسەك ژ نۇي بىت رىبازە كا نۇي بۇ خەلکى بدانت يان ئالايەكى نۇي بچەكلىنت و مۇسلمانان ل دۆران كۆم بىكەت.

دەردى سىيى

بى ئەخلاقى

و مەبەستا مە بى ئەخلاقى يى - ل ۋىرى - ئەو كار ورەوشتى يىن د گەل گازى يى ئىسلامى د رىككەفتى نەبن، و ئاشكەرايە هندى بى ئەخلاقى يە دەرده كى دژوارە كى بىگرت دى وەرگىرت چ دوپر چ نىزىك..

مخابن ئەو بى ئەخلاقى يىن ئەقىرۇ د ناف ئومەت ئىسلامى دا دېلەف كارە كى وەسا خراب يى ل كەسىنى يى ئومەتى كىرى نىزىكە بىزىن: ئەو كەسىنى يى ئەقىرۇ مە هەى يى هەقىزە د گەل وى كەسىنى يى ئىسلام ژ مە دخوازت، هەچى يى هوپر بەرى خۇ بەدەتە رەنگ و سىيمابىين مۇسلمانىن ئەقىرۇ كۆمەكا كەرىار ورەوشتان دى ل نك بىنت هەمى ئەون يىن دىنى وان ئەو ژى دايىھ پاش: كەندا درەوى يى بۇويە مۇدىل، وەھچى يى درەوين موڭتىر بىكەت ئەو شارەزاترە، و ژ خۇل نك گەلەك كەسان درەو يى بۇويە گەنگەتىرىن ستۇينىن سىاسەتى.

شەكىندىن سۆز و پەيمانان - كو يەكە ژ سالۇخەتىن دورى يان - ل نك مە ژ ئاف ۋەخوارنى ب ساناهىتىرە، هەقىر كى يى سەرا چوننە، ژىك سلبوون، دوژمنكاري، زېراتى، دەنگ بلند كەرن و گۇتنە قەسىن رەق و كريت، ژىكىفەبۇون ولىككەفتى،

بەلابۇونا بى خىرىيى و دەھەمن پىسىيى و دلرەشىيى... و گەلەك سالۇخەتىن دى، يىن بۇونىھە تىشىتەكى زىدە عەدەتى ل نك مە ھەمىيەن، بەلكى گەلەك ژ مە ھەما ھەر ۋان (ھۆير و ماران!) حسىب ناكەت گرفتارى، و موصىبەت د ۋىرى رايە: ناساخىيەك ل مەرۇۋىت بىت وررۇز بۇ رۇزى ژ لەشى مەرۇۋىت بخۇت د گەل ھەندى ژى خودان چاھى خۇزى بىنلىك و بىزىت: چونىنە! حەتا بى دەكەفت.

ئەف دەرددە وەكى مە گۆتى ئەققۇ دەرددەكى زىدە بەلەفە د ناف مە مۇسلمانان دا وىي گەھشتىيە پىرىيە مە ژ زانا و نەزانان، بچويك و مەزنان، ژن و میران. و مەرۇۋ ئەگەر ھزرا خۇ د ئەگەرىن بەلابۇونا ئى دەردى دا بىكەت دى بىنت ھەمى ل بن نافەكى كۆم دىن: دويىر كەفتىن مە ژ راستىيَا دىنى، دەملى ئەم ژ دىنى خۇ دويىر كەفتىن و راستىيَا وى مە ل بەر خۇ بەرزە كر يان شىلى كر، مە ئىسلام ژ ژىنا خۇ دەرىخىست و مە ئەو كرە ھندەك عىبادەتىن ھشك و بى رەب تىنى، جىلەك ل سەر ۋان بىر و باوەران ھاتە پەرورىدە كىرن، ل مال چاھىن خۇل ۋى ھزرى ۋەكىر، ل مەدرەسى ئەف ھزرى بۇ ھاتە گۆتن، د جەڭلىكى دا ئەف ھزرى دىت و گوھلى بۇو، د ئەنجام دا قەناعەت بۇ چى بۇو كو ئىسلام دىنى مزگەفتى ب تىنى يە، و ئەقە ئەو بۇو يَا دوژمنىن ئىسلامى ھندە سالە لى دگەريان و ھزر نە دەكەر د خەونى ژى دا دى بىن.

دەرددە بۇو... ژانىن وى دانە گەلەك لايىن ژىنا مە، دىن بى دەسھەلات ما، مادىيەت زال بۇو، مەرۇۋىيەن نەما، دل رەش بۇون، كەرب و نەۋىيەن بەلەف

بوو، هاریکاری .. ڦیان .. خیرخوازی .. دئیک و دو گههشت .. ئهڻه ههمى
بوونه که له پوری باب و باپیران، و د ناڻ به پهرين ديرڙکي دا هاتنه پاراستن!
مرڙفي ڙ في ده ردی پاراستي ماي ب تى د دهستي دا ما بيڙت: مخابن ..
و چو ددى نه!

ڦيچا پي خمهت نه هيلانا في ده ردی کو ڙهک ده ڦ دو لايان فيه بزاڻ بيته
کرن:

ئيک: پهيدا کرنا دهسته که کا زانا و تيگه هشتني کو ب ئه خلاقى قورئانى هاتبه
په رو هر ده کرن دا بو خه لکي بيته جهی چاڻ ليکرنى و ب کرياري - به رى گونى -
که سيني يا ئيسلامي يا نوونه يي نيشا خه لکي بدھت.

دو: ته ئكيد کرن ڙ لاي زانا و تيگه هشتني يان فيه ل سهر هندى ئيسلام
موماره سهيد کا واقعي يه وبه نامه يه ک هه مي لايين ڙيني ڦه دگرت ونه ب تى
و ه عظه کي هشكه يان زانيه کا د سهرى دا يه، ئيسلام ئه خلاقه، وبى ئه خلاقى
سهرى د کي شته هندى چرایي باوه رى يي د دلى مرڙفي دا بشه مرت.

دەردى چارى

گۆتنا بى كريار و كريارا بى گۆتن

ئەفه ژى دو دەردىن پىكىفە دگرىيداينە و كارتىكىرنا وان يى سلىلى سەر كەسىنى يى ئومەتى زىدە يى مەزىنە، و مخابن ھەردو ژى ئەفۇ د ناڭ مە دا دەمشەنە..
ھندى نعمەتا زانىنى يە ئەوا خودى دەدەتە ھندەك بەنىيىن خۇ بارەكى گرانە ل دنیاىيى و ئاخىرەتى دكەفتە سەر ملى، ل دنیاىيى چونكى ژى دئىتە خواستق ئەو كارى ب وى زانىنى بکەت و نىشا خەلکى ژى بىدەت، و ل ئاخىرەتى چونكى بىيى وى ل مەحشەرى ژى جە نالىفت حەتا پىيار ژى نەئىتەكىن گانى وى ج كار ب وى زانىنا خۇ كىربوو وەكى د حەدىسەكە دورست دا ھاتى. ^(۲۳)

ئەو كەسى زانىن ل نك ھېبت وزانىنا خۇ نىشا خەلکى بىدەت بەلى ئەو ب خۇ چو ب ۋى زانىنى نەكەت، دى ھىئاى غەزەبا خودى بىت، وەكى د ئايەتەكى دا ھاتى:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ . كَبُرُ مُقْتَنِيَةٌ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾ ^(۲۴)

ھەر وەسا مەرۆقى ب ۋى رەنگى سالۇ خەتەكى دۇرۇيىان ل نك خۇ پەيدا دكەت، ويا ژەمىيى خرابىتى ئەف دەردە ئىشەكە دى يى كۈزەك د لەشى

ئۇمۇھىتى دا پەيدا دىكەت ئەو ژى ئەو ئىشە يا زانايىن دەررۇنى سايىكولۇزى دېيىزنى: (كەسىنى يا دوتا - الشخصية المزدوجة) ومخابن ئەف ئىشە ژى نوکە دناف مۇسلمانان دا زىدە يا بەلاقە:

مەرۆفە كى زانا دەمى ب سەر مىنبەرە دىكەفت يان ل بەر مایكىر فۇونى رادۇھىست دى بىزى ئىمامى عومەرە رابۇويە قە، گاڭا كەفتە كارى نە ئەو سوپىك ونە ئەو بازار!

كەسە كى دى دى بىنى سېپىدى وئىقارى ب ناڭى براينى يى وحەزىكىنى وئىگىرىنى دئاخىت، بەلى سلاڭ ناكەتە سى چارىكىن خەلکى مزگەفتى وئەھلى قىبلى؛ چونكى د حزبا وى دا نىن!

ئىكى دى ل ھەر پىنج نقىزىان يى ل رېزا ئىكى ل پشت ئىمامى و سوننەتكە ژى ژى ناچت، بەلى چى گاڭا چوو بەر دەكەن دەھەن و حىلى و تەشقەلان، و گەلەك جاران ئەزمان رەشى يى ژى بۇ خۇ حەلال دىكەت!

و پىدا ھەرە؛ دا عەجىيىيان بىنى، جقاكە كە بۇ دەف و ئەزمانى و گۇتنا خىرى ھەمى دېيى منهتن، و گاڭا بۇ دۆرا كەنى دى بىزى ئەفە نە ئەون يىن بەرى نوکە، ژ لايمەكى دى ۋە ھەندهك كەسان دى بىنى تەخسىرى يى د كارى دا ناكەن، ل دويىش شىانا خۇ دوھىستىن، بەلى ئەگەر بەردى خۇ بەھىە وى كارى ئەو دەكەن دى بىنى گەلەكى دويىرە ژ وى يى خودى و پىغەمبەرى - سلاڭ لى بن - گۇتى. كارە كى بى زانىنە، ئەفە ژى دەردى كى پىتىقى دەرمانكىنى يە، و يا غەریب ئەو ھەندهك كەسىن خۇ ژ زانايىان دەزەمېرەن بەرەقانى يى ژ قى رەنگى

مروقان دکهنه ب هیچه تا هندی کو ئئیه تا وان يا دورسته و خودی ل دویش
ئئیه تا وان دی حسیبی د گەل کەت.

ب راستی ئەف رەنگى پىيىرنى رېكى بۇ سەرداچۇونى خۇش دکەت و بەرى
خەلکى ددەتە هندى کو بۇ خۇ پسيارا رېكى دورست نەکەن و ل دویش زانىنى
نەگەربىيەن؛ چونكى ئئیه تا وان يا باشه و مانى شەرت ئئیه تە!

راستە ئىسلامى گەرنگى يە كا مەزن يا دايە ئئیه تى وئئیهت يا كرىيە بناخە بۇ
كارى، بەلى دەپت ژ بىر نەكەين ئئیه تا دورست كارى خراب باش ناكەت،
خودايى مەزن د ئايەتە كا پىرۇز دا بۇ مە بەحسى وان كەسان دکەت يېن ژ
ھەمى يان خوسارەتتىر، ودىيەت: ﴿قُلْ هَلْ نُبَيِّكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا الَّذِينَ ضَلَّ
سَعِيْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾^(٢٥) بەرى خۇ بدى
ھىزرا باش چو مقا نەگەهاندە وان، ئئیه تا وان يا باش بۇو يا ژ وان فە كارى ئە و
دکەن يى دورستە، خودى دى پى ژ وان رازى بىت، بەلى چونكى رېكى وان
گەرتى يا دورست نەبۇو كارى وان خىش دەركەت و چو پىقە نەھات، وئئیه تا باش
چو بەرەقانى ژى نە كر.

گەرفتارى يە كا مەز نە ئومەت ئەقىرۇ كەفتىيى، هندەك ھىز دکەن بەس نقىزان
بکەن ورۇزى يان بگەن ھنده دى بىنە بەحەشتى، وھندەك ھىز دکەن ب تى ئئیه تا
وان يا باش بىت بلا چو كاران نەكەن ژى يان بلا كارە كى خەلەت ژى بکەن
دىسا ئەو ژى بەحەشتىنە، وئىسلام نە وى دېيەت نە وى، قورئان دېيەت:

﴿فَاسْتِقْمِ كَمَا أُمِرْتَ﴾^(٢٦) نه (كما نويت) يان (كما اقتنت) دورست بکه فه سه رېکى وەكى خودى فەرمان پى ل تە كرى.

چاره سه رىيا ۋى دەردى ڙى ب ھندى يە مروقىن زانا ڪارى ب زانىنا خۆ بکەن، گۆتنا خۆ ب ڪريyar پەسند بکەن و خەلکى نەزان ڙى تى بگەھىن كو ئىسلام زانىن و ڪريyar، ئىيەتا باش و ڪارى دورسته، و گۆتنا ڪريyar د گەل دا نەبت يا ڙ خۆيە ڪانى چاوا كرنا بى زانىن بت يا ڙ خۆ يە.

دەردى پىنجى

كىمبوونا ئىخلاصى

ئىخلاص ستوينەكا سەرەكى وموكمە د ھەر كارەكى ھەبت دا، چ ئەف كارە بى دىنى بىت ج بى دىنابى بىت، وەكى د پىرۆزە گۇتنە كا پىغەمبەرى دا - سلافلى بىن - هاتى: (إنما الأعمال بالنيات وإنما لكل امرئ مانوى - ^(٢٧) ھەما ھندى كارن ب ئىنېتانە، وەھەما بۇ ھەر كەسەكى ئەو ھەيە يا وى كرىيە دلى خۆ..). وەھەر كەسەكى د كارى خۆ دا يى راستگۇ و دلسۇز بىت سەرفەرازى و پىشىكەفتىن دى بارا وى بىت، وئەو شەرمزارى و پاشكەفتىنەتىيە رېكاكە مە مۇسلمانان پىر ژ بەر ھندى بۇويە چونكى ئىخلاصا مە د كارى دا يا كىم ولاوازە، ئەگەر نەبىزىن ھەر نەمايە!

ئەگەر ھەر كارەكى ئەم دكەين ئىنەتا مە يا دورست با وە بۇ خودى با ئەف ھەمى دلەشى و زېكىقەبۇون و خرابىيە نە دھاتە رېكاكە مە، ئەگەر ئەم د ھەمى كارىن خۆ دا دراستگۇ باينە وە خۆ ژ خيانەتى دابا پاش ئەم نە دكەفتىنە ۋى كراسى ئەم ئەقىرۇ تىدا ودا مە ژى باوھرىيەك ب خۆ ھەبت، بەلى مخابن د جقا كا مە يا ئىسلامى دا ئەقىرۇ دەمى مە بقىت نۇونەيەكى ل سەر ئىخلاصا د كارى دا

بینین ئەم نەچار دىين بەرى خۆ بەھينه رۆزئاۋايى... ھەر وەكى ئىخلاص تىشىتەكە نە ژ دىنى مە يە وە نەناسى يە.

قىچا حەتا ئەم قى شەرمزارى يى ژ ناڭ خۆ راڭھىن وئەقى دەردى ژى چارەسەر بکەين پېتىقى يە ئىخلاصى جارەكە دى ب دەست خۆ قە بىنین، وئىخلاص ب ئەفان رېكان ب دەست مە قە دى ئىت:

١ - كو مەرۆف مەزنى يا خودى ھەر دەم ل بەر چاۋىن خۆ بدانىت، وبزانت د ھەر حالەكى ھەبت دا خودى ب وى يى ئاڭھەدارە ورۇزەكى دى حسىبى د گەل وى كەت.

٢ - كو ئەو بزانت ھندى ئىخلاصا د ڪارى دايە تىشىتەكە خودى فەرمان پى ل مە كەرىيە.

٣ - كو مەرۆفى بەر ل خودى ب تى ب وھىقى يا خۆ ژ ھەر ئىكى دى بېرت وبزانت تىشى خودى حەز نە كربت بگەھتە مەرۆفى كەسەك نەشىت بگەھىنتە مەرۆفى ئەگەر خەلک ھەممى بۇ كۆم بىن ژى. (٢٨)

٤ - كو مەرۆف دلى خۆ نەبەته دنیا يى و بزانت مانا وى د قى دنیا يى دا يَا بەر وەختە وھندى ئەو لى بىنت رۇزەكى ھەر دى ژى بار كەت.

٥ - كو مەرۆف خۆ ژ رىمەتى يى بەھتە پاش ودى خۆ بۇ خودى قالا بکەت. ب ھافىتىا ۋان پىگاۋىن فەر ئىخلاص ل نك مەرۆفى پەيدا دېت، و ب پەيدابۇونا ئىخلاصى د ناڭ جقا كى دا تۆقى سەرفەرازى يى شىن دېت، و فيقى يى سەر كەفتى پېقە دېت.

دەردى شەشى

زىدەستدانى خۆپاراستنى

د لەشى هەر كەسەكى دا جىهازەكى خۆپاراستنى ھەيە، كارى وى ئەوە لەشى ژ ھەر مىكىرۇبەكى دېپارىزت؛ دا ساخلمۇم بىنەت، وھەر جارەك ئەف جىهازە تىكچۇو و ب دورستى ب كارى خۆ رانەبۇو لەشى شىانا خۆپاراستنى نامىنت، وھەر دەم دى يى ئامادە بت كو مىكىرۇبىن ئىشەوى يىن كۈزەك د ناف خۆ دا وھر گىت وقەلەو كەت حەتا دويمەھى يى ئەف مىكىرۇبە بىنە ئەگەرا تىچۈونا لەشى ھەمى يى. جىفاك ژى وھكى ئىك لەشى يە، دېيت يَا خودان جىهازەكى خۆپاراستنى بت، خۆپاراستنا دېلى دلچۇون وھەر ھزر و بىرەن خراب و نە د رى دا، وھەر جارەك ئەف جىهازە د ناف جىفاكى دا لاواز بۇو يان نەما جىفاك ھەر دەم دى يَا بەرئاتاف بت و دەلىقەيا كەفتىا وى ب ئىش و دەردىن كۈزەك دى پىر بت.

د واقعى مە يى ئەقىرۇ دا مخابن مە مۇسلمانان ئەف جىهازى خۆپاراستنى ژ دەست دايە؛ لە دى بىنى ھەر ھزر و بىرەكە ھەبىت - چەندىا بى خىر ژى بت -

جهی خو د ناف مه دا دکهت، نه بتی هنده به لکی بازارا هزر و بیرین پویج
و پهلاچه ئه قرو د ناف مه مسلمانان دا زیده زیده يا ب رهوا جتره ژ بازارا هزر
و بیرین راست و دورست، حهتا ده ره جه کی گلهک جاران مرؤثی عه قلمهند ژ فی
چهندی حیبته دمینت. بیدعه يا برویه سوننهت، و سوننهت يا برویه عهیب
و قبحهت، خیر و گونهه یین تیکه ل بروین وزیک فاقارتنا وان کاره کی ب
ساناهی نینه، مرؤثی گونه هکار و بیدعه چی یی برویه جهی ریز و قهدر گرتني و ل
سهری دیوانی دئیته دانان، و مرؤثی جامیر و سه راست یی کو به ری خه لکی
ددته سوننهتی یی بی بها و تاوانباره.

ل فیری مرؤف پسیاره کی ژ خو دکهت: ئه ری بوقچی ئه ف ئالوزی یه پهیدا
برویه و بوقچی هر ئیک ل جهی وی یی دورست نائیته دانان؟ بوقچی جفا کا مه
مسلمانان پاراستی نه ما یه به رانبهر خودانین بیدعه و دلچوون و دهسته کین
دسه رد اچوویی؟

د بهرسقی د مرؤف دشیت ئه گهرا ژی چهندی د سی خالان دا کوم بکهت:
۱- گلهک ژ مه مسلمانان ئه قرو ده می بو چاره سه ری یا واقعی کار دکهنه ژ
ده سپیکه کا خه لهت دهست پی دکهنه، خه ما خو یا سه ره کی ناکنه ئه و خه لکی
ب دورستی د ئیسلامی بگه هین، به ری وان بدنه بیز و باوه ران، به ری
بناخه یه کی مو کم بدان دیواری ئافا دکهنه، هیشتا جفا کا خو نه کری یه جفا که کا
ئیسلامخواز داخوازا ده سهه لاتداری یه کا ئیسلامی دکهنه، ژی چهندی بو خو دکهنه
ئار مانج و گه هشتتا ئار مانجی د هر ریکه کا هه بت را بوقچی دورست دکهنه.

۲ - چونکی پتری یا مه ل سهر ئیسلامه کا عاطفی یېن ھاتینه په روهرده کرن، مه ل بیر نامینت کو وهر گرتن و تیگه هشتتا ئیسلامی ب رېنگه کی کویر و دورست دبته ئه گهرا ب هیزبونا باوهری یې، ژ بهر ڦی چهندی دی بینی باوهری یا مه باوهری یه کا عاطفی یه هندی ژ مه چی دکهت کو ڦاقارته کا دورست نه که یېن.

۳ - په یدابونا حزبیه تی د مه یدانا کاری ئیسلامی یې هه ڦچاخ دا ب هیچه تا کاری جه ماعی، و پشته ڦانی یا کوئرہ بُونا ناف و دوریشمہ و ئهندامیں حزبی بهری ئهندامان دا هندی و هلائا خو ل سهر بناخه یې حزبی بدنه و پویته نه دنه لایی عه قیدی و بیر و باوهران.

د ئهنجام دا هئماره کا خرابکاری یان د جھاکی دا په یدابون، ژ وان خرابکاری یان:

۱ - ئه زمان دریژی یا د دھر حه قی وان زانیايان دا ئه وین دویکه فتنا سوننه تی دکهن وبھری خه لکی ددهنه فقهی حه دیسی، و گونه هبار کرنا وان ب دویقه لانکی یې و هشکاتی یې و دویر که فتنا ژ واقعی... و هتد.

۲ - سُفکی و ترانه پیکرنا ب هندهک واجب و سوننه تان ب هیچه تا نو و خوازی یې و هه ڦچاخی یې.

۳ - خو بی دهنگ کرنا ل سهر بیدعه و بیدعه چی یان، یان هاریکاری یا ل سهر به لاق کرنا بیدعه یان.

- ٤ - گوھارٽنا فقهی شهرعی ب فیلبازییین سیاسەتى، و خۆدویرکرنا ژ زاناييین تىگەھشتى دويكەفتنا نىف زانيان.
- ٥ - بەرهقانى يا ژ كەس وناف دورىشىمەيان ب رەنگەكى عاطفى وژبىرکرنا كو مروڻ و دورىشىمە ب حەقىيى دئىنە ناسىن.
- ٦ - خۆجودانەكرنا شعورى ژ كەس و دەستەكين سەرداچووپى ورى بەرزە ب ھىجھتا و ھلاتىنى و برا دەرىنى يى.
- ٧ - كىمكىرنا بھايى زانىن خۆفېرکرنى، و بالقەدانال سەر زانىن و فەتوابىن خزبى.

قان ھەمى خرابكارييان كار ل سەر جىھازى خۆپاراستنى د لەشى ئومەتى دا كر وئەو بەرئاتاف كر كو توپىشى دەردىن كۈزەك بىت. و ژ بۆ چارە سەر كرنا ۋى دەردى پىتىقى يە ئومەت ل مەنھەجى دورست بىزىرت: مەنھەجى سوننەتى ل دويش تىگەھشتىن پىشىيىن ئومەتى، ئەو ژى ب رىكا ھافىتنا قان پىگاڤان:

- ١ - داخواز كرنا دويكەفتنا كىتاب و سوننەت، و پىگىرىياب قى دويكەفتى.
- ٢ - پويىتەپبىكىرنا ب ھەر سى ژىدەرین دويكەفتى: كىتاب، و سوننەت، و تىگەھشتىن سەلەفین ئومەتى.
- ٣ - خۆدويركىرنا ژ كۈرە رىكىن نۇى دەركەفتى و ھەقدىز بۆ رىبازا پىشىييان.
- ٤ - پىشخىستنا شريعەتى ل سەر عەقلى و مەصلحەتى.

دهردى حهفتى

پهروهerde کرنا خراب

پشتى هژماره کا شکهستنین مهزن ول دويىف ئىك ل سهـر دهـمى مـه يـى نـوـكـهـ،
گـهـلـهـكـ لـايـيـنـ خـهـمـخـورـ دـنـاـفـ ئـوـمـهـتـىـ دـاـ پـهـيـداـبـوـونـ دـهـسـتـ دـاـنـهـ كـارـىـ پـيـخـهـمـهـتـ
زـقـرـانـدـنـاـ سـهـرـفـهـرـاـزـىـيـاـ مـوـسـلـمـانـانـ وـچـارـهـ كـرـنـاـ وـاقـعـىـ وـانـ،ـ بـهـلـىـ ژـبـهـرـ هـژـمـارـهـ كـاـ
ئـهـگـهـرـيـنـ جـوـداـ جـوـداـ گـهـلـهـكـ ژـقـانـ لـايـيـنـ دـهـسـتـ دـايـهـ كـارـىـ ئـيـسـلـامـىـ توـيـشـىـ
خـهـلـهـتـىـيـيـنـ كـوـزـهـكـ بـوـونـ يـيـنـ كـوـلـ شـوـيـنـاـ وـاقـعـىـ مـهـ باـشـ بـكـهـنـ -ـ وـهـكـىـ خـودـانـانـ
هـزـرـكـرـىـ -ـ پـتـرـ دـهـرـدـ لـ مـهـ زـيـدـهـ كـرـنـ،ـ وـلـ سـهـرـ پـهـرـوـهـرـدـهـ كـرـنـهـ كـاـ خـرـابـ ئـهـمـ بـ
خـودـانـكـرـيـنـ...ـ ژـ وـانـ خـهـلـهـتـىـيـانـ:

۱ - كـوـمـكـرـنـاـ ئـيـسـلـامـىـ دـپـشـكـهـ كـاـ بـ تـنـىـ دـاـ ژـ وـىـ،ـ وـپـهـرـوـهـرـدـهـ كـرـنـاـ گـهـنـجـ
وـجـحـيـلـانـ لـ سـهـرـ ۋـىـ پـشـكـىـ بـ تـنـىـ كـوـ خـهـماـ خـوـ يـاـ سـهـرـهـ كـىـ بـكـهـنـهـ ئـهـوـ،ـ
هـهـقـكـىـيـ سـهـرـاـ بـكـهـنـ وـخـوـ بـىـ ژـ مـوـسـلـمـانـيـنـ دـىـ جـوـداـ بـكـهـنـ.

دـ مـهـيـداـنـاـ كـارـىـ ئـيـسـلـامـىـ دـاـ هـنـدـهـكـ كـهـسـ وـدـهـسـتـهـ كـانـ توـ دـىـ بـيـنـىـ دـاـ بـۆـ
خـهـلـكـىـ دـيـارـ بـكـهـنـ كـوـ ئـيـسـلـامـ دـيـنـ وـدـهـولـهـتـهـ -ـ وـئـهـقـهـ تـشـتـهـ كـىـ دـورـسـتـهـ -ـ ئـيـسـلـامـىـ
هـهـمـىـيـ دـ سـيـاسـهـتـىـ دـاـ كـوـمـ دـكـهـنـ -ـ وـئـهـقـهـ تـشـتـهـ كـىـ خـهـلـهـتـهـ -ـ چـاـواـ مـلـمـلـانـىـ دـ

گهل پیلين سیاسی یین ههقدژ بکهین؟ چاوا پهلهمان و نقاباتان ب دهست خو څه بینین؟ چاوا دهسهه لاتداری یی بیخینه دهستی خو دا خلافه تی بز فرینین؟ ... و هتد.
ژ ویری ويشه دهستی مه د ناف دهستی کی دا بت، کی مه بريشه بهت، بير
وباوهرين مه د چاوا بن... ئهله نه موشكيله يه!

هنده کين دی خه لکی و هسا تی د گههینن کو ئیسلام ب تني لایی روو حی یه،
رؤژی و نقیزه، ذکر و صلاوته، مزگهفت و ته کیا یه، و هکی دی قانونا مه یا
سیاسی و ئابوری وجڅا کی مووشي بدانت یان دنخه موشكيله نینه!
هنده ک ژی پويته ی ب تني ددهنه عهقيدي بلا ئهف عهقيده نه بهت پالدهره ک کو
واقعی وی بکوهه رت، یان پهروه رده یه ک ره فتاری وی پاقز بکهت...

هنده ک ئیسلامی ب تني دکهنه جي هاد، و پهروه رده کرنا عه سکه ری د چي گرنا
که سيني یا مرؤثي موسلمان دا بهري هه رتشته کي ددانن، و هکی دی جي هاد د
گهل کی؟ و دژی کی؟ و چاوا بیته کرن؟ ئهله نه یا گرنگه!

و یا غه ريب ئه وه ل شوينا کو هه رهنده ک ژ ڦان دهسته کان مفای بو خو ژ
هنده کين دی بکه ن وئيك یی دی تمام بکهت، هه ره دهسته که ک رابو و دیواره کی
مه زن یی و هکی سه ددا یا جو وچ و ماجو و جان ل دو ر ئهندامين خو ئا فا کر؛ دا
نه گهه نه چو لایین دی، و د گهل هندی ژی گا فا ئه وه ل جهه کی چوونه پشت
ما يک فونه کی یان به رانبه ر کامي ره کی، شعار ئه فه یه: (د وی تشتی دا یی ئه م
ل سه ر د مو ته فق دی هاري کاري یا ئيك و دو کهين، ويی ئه م تیدا د مو خته لف
دی عوزری بو ئيك و دو بینين).

پاشی گافا ههر کۆمهک زڤری مهلهند وباره گایی خو، و د گەل برايان مانه
بتنى، شعار گۆتنا (موتهنه بى) يە:

ودع كل صوت غير صوتي فإنني

أنا الصادح الحكيم والآخر الصدا

(ئانه کۆ: ژبلى دەنگى من ههـ دەنگەكى دى يى هـبـتـ گـوـهـ نـهـدىـ؛ چـونـكـىـ بـ
تـنـىـ ئـزـمـ يـىـ دـهـنـگـ خـوـشـ، وـ ژـبـلىـ دـهـنـگـىـ منـ هـهـ دـهـنـگـەـكـىـ هـبـتـ بـىـ ژـ خـوـيـهـ؛
چـونـكـىـ ئـهـوـ بـ تـنـىـ دـهـنـگـقـهـ دـانـهـ وـ چـوـدـدـىـ نـهـ!).

٢ - خـهـلـهـتـىـ يـاـ دـىـ يـاـ مـهـزـنـ ئـهـقـيـهـ: جـيـلـهـكـ لـ سـهـرـ هـنـدـىـ يـىـ پـهـرـوـهـرـدـهـ بـوـوـىـ
كـوـ حـهـقـىـ يـىـ بـ مـرـوـقـانـ بـنـاـسـنـ، وـ گـوـهـدـارـىـ يـاـ حـهـقـىـ يـىـ بـكـهـنـ نـهـچـونـكـىـ دـهـلـيـلـهـكـىـ
دـورـسـتـ يـىـ پـىـ هـهـىـ، بـهـلـكـىـ چـونـكـىـ فـلـانـ كـهـسـىـ يـاـ گـوـتـىـ، ئـهـقـهـ دـهـرـدـهـكـىـ مـهـزـنـهـ
ئـهـقـرـوـ دـ لـهـشـىـ كـارـىـ ئـيـسـلـامـىـ دـاـ پـهـيـداـ بـوـوـىـ؛ چـونـكـىـ يـاـ گـهـهـشـتـىـ يـهـ دـهـرـهـجـهـكـىـ
گـهـلـهـكـ جـارـانـ مـرـوـقـيـنـ خـوـ دـدـانـنـ تـيـگـهـهـشـتـىـ وـ (دـاعـيـهـ) ئـاخـفـتـنـاـ خـوـدـىـ وـ پـيـغـهـمـبـرـىـ
- سـلـافـ لـىـ بـنـ - دـهـيـلـنـ ژـبـهـرـ گـۆـتـنـاـ كـهـسـهـكـىـ يـاـنـ كـۆـمـهـكـىـ، بـيـژـىـ: خـوـدـىـ يـاـنـ
پـيـغـهـمـبـرـىـ - سـلـافـ لـىـ بـنـ - فـلـانـ تـشـتـ يـىـ حـهـرـامـكـرىـ، دـىـ بـيـژـتـ: نـهـ، ئـهـوـ
تـشـتـ يـىـ حـهـرـامـ نـيـنـهـ، فـلـانـ كـهـسـ دـيـژـتـ يـىـ دـورـسـتـهـ!

٣ - نـيـزـيـكـ ژـ قـىـ تـهـرـبـيـهـتـاـ خـرـابـ خـهـلـهـتـىـ بـهـ كـاـ مـهـزـنـتـرـ دـ وـاقـعـىـ مـهـ يـىـ ئـيـسـلـامـىـ
داـ پـهـيـدـاـبـوـ، ئـهـوـ ژـىـ تـهـرـبـيـهـتـاـ حـزـبـىـ يـهـ ئـهـوـاـ لـ بـنـ قـىـ شـعـارـىـ هـاتـىـ يـهـ دـورـسـتـكـرـنـ:
(واـخـزـبـيـوـنـ وـاـخـزـبـيـاتـ بـعـضـهـمـ أـوـلـيـاءـ بـعـضـ) !!

ئەگەر مەرۆف ل پەيرەو و بەرنامەيى ھەر حزبەكى ژ ۋان حزبىن (ئىسلامى) بىزقىت، يان دىرۆكَا وان بخويىنت دى بىنت پويىتەدانا وان ب راستىكىنە قىدى ل نك وان ئەگەر بىت ژى ل دويمەنەتەنە، يا گەنگ ئەوه تو مەرۆفەكى حەرەكى بى، تە باوەرى ب مەنھەجى حزبى ھەبت، ووھلائى تە بۇ سەرۆكەتى يا حزبى بىت، ژ وىرى وىقە تو صووفى بى باوەر بکەى شىخ عەبدۇقادەر دنیايى برىقە دېھت، يان تو ئەشەعرى بى باوەر نەكەى خودى ئىستوائى ل سەر عەرشى كىرى، يان تو راھىزى بى بىزى ئەبوبەك و عومەر كافرن، موشکىلە نىنە تو (برايمى) ھندى تە باوەرى ب حزبى ھەيە، نە ب تى ھندە بەلكى وەسەطىيەتا ھندەك حزبىن ئىسلامى - وەكى ئەو دېيىنە خۆ - بەرى وان يى دايە ھندى كو مەرۆقى فەلە ژى ئەھى دېيىت: عيسا كورى خودى يە! د ناھ رىزىن خۆ دا وەربىگەن و بەھزىمەرن برايمىك ژ برايمىن خۆ، و گۆتنا خودى: ﴿ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم﴾^(٢٩) د فەرەنگا وان يا سىاسى دا نەمايە.

ل سەر ۋى خەلەتى يا مەزن جىلەك ژ ئۇمەتى ھاتە پەروەردەكىن كو ھزر بکەت يادورىسى ئەوه مەرۆف خۆ كەر و لال بکەت و بکەفتە د ناھ رىزىن حزبى دا و (وھلائى و بەرائى) ل سەر بناخەيى حزباتى يى بىدەت، وەھر حەقىيەكاد رىكى حزبى را نەبەت وەرنەگرت.

٤ - ۋان ھەر سى خەلەتى يى بۇرى خەلەتى يەكادى ب دويىش خۆ دا ئىنا ئەو ژى ئەۋەيە: بارا پىرى ژ مە دىندارى يا خۆ ل سەر بناخەيەكى عاطفى

و خوّشخوّشکان ئاقا کر، نه کو ل سه‌ر بناخه‌یی زانینی و ده‌لیلی، يه‌عنی: د واقعی مه مسلمانان دا گله‌ک که‌س په‌یدا بیوون ب چافی عاطفی به‌ری خو دده‌نه هه‌می مه‌سه‌لان، وئه‌گه‌ر ته ده‌لیله‌ک بُو ئینا ژی کو هزرا ئه‌و ژ هنده‌کان دکه‌ن يا خه‌له‌ته، دی بیژن‌هه ته: تو راست دیزی به‌لی ... و دی هیچه‌ته کا عاطفی بُو خو گرن.

بیژنی: ئیمامی عومه‌ر د فلان مه‌سه‌لی دا يی خه‌له‌ت بیووی، چو نابیژن، به‌لی بیژنی: فلان زانا يان داعیه - کو بھایی نینوکه کا عومه‌ری نائینت - يی خه‌له‌ت بیووی، دی خو ل ته دین و هار که‌ت، و دی بیژن: چاوا تو به‌حسی مسلمانان دکه‌ی!

ئه‌ف په‌روه‌رده کرنا خراب ژی مخابن ده‌رده کی مه‌زنه مه ژ چاره‌سه‌ر کرنا واقعی مه يی ئیشه‌وی دویر دکه‌ت.

ریکا چاره سه‌ری‌یی

پشتی مرؤوف ب ئاسته‌نگین چاره سه‌ری‌یا واقعی ئاگه‌هدار دبت، ئیکسەر ۋى
پسیارى ژ خۆ دكەت: ئەرى ریکا دەرمانكىرنى و چاره سه‌ری‌یی چىه؟ چ رى ھەيە
ئەم ل سەر بىچىن ئەگەر مە قىا جاره‌كى دى ب ئىسلامى سەر فەراز بىيىن؟
ل دەسپىكى دى بىرئىن: ئەگەر مرؤوف ل وان ئايەت و ھەدىسان بىزقىرت
ئەوين بە حسى پاشەرۇز ئومەتى دكەن مرؤوف پشت راست دبت كو پاشەرۇز يا
ئىسلامى يە... ئەفه ئىك، يا دووى: دىرۇك ژى شاھدە كو ئومەت ئىسلامى ژ
ھندى ب ھىزىتە كو ب تەنگاڭىيەكى - بلا چەند يا مەزن ژى بىت - بىكەفت يان
ب دەرده‌كى بىرت، و ل درىزى يا دىرۇكى گەلەك دەم ب سەر ئومەتى دا ھاتىنە
ئەو توبىشى دو رەنگە دەردىن مەزن بۇويە:

- ١ - دەرده‌كى دەرۋەھىيى (خارجي) ب دەستى دوڑمنىن بىانى.
- ٢ - دەرده‌كى ناڭخۆيى (داخلى) ب دەستى نەزانىن خۆييانى.

وھەر جاره‌كى ئومەت ب ۋان ھەردو دەرداڭ لاواز بۇوى خودى وەسا يى
حەز كى ھندهك رىبەرین موجاھد وزانا يىين ھنارتىن؛ دا ئومەتى فەگەن و جاره‌كى

دی بهری وی بدهنه ریکا خودی یا راست، ئەگەر ھۆسایە بۆچى ڤی جارى خۆ
بى ھىقى بکەين و بىزىن: كون ژ پاتەی مەزنترە!

د گەل وان ھەمى دەردىن د واقعى مە دا ھەين ژى - يىن بەری نوگە مە
بەحس ژى كى - بەلى ژ لايەكى دى ۋە ئەگەر مەرۆڤ بەری خۆ بدهەتى زەرىنا
خەلکى يا بەرچاڤ ل دىنى، وەبۇونا ھەزماრە كا مەزن د ناڤ ڤی خەلکى دا كو
بۆ خۆ پسيارا ریکا كىتاب و سوننەتى دەن دويىر ژ مەزھەبىيەتا بەرتەنگ
و حزبىيەتا دل رەش، ئەقە ھندى دگەھىنت كو - ب ئانەھى يا خودى - گەلەك
نەمايە مزگىنى يا چارەسەرەرىيى دى گەھت، و بىرین دى ئىنە دەرمانكىن.
بەلى ھەر دەيىت ئەم پسيار بکەين: ئەری ریکا چارەسەرەرىيى چىھ؟

رېنىشانىن ریکى:

بەری مەرۆڤ بدهەتە رى - ھەر ریکە كا ھەبت - ھندەك رېنىشان ھەنە دېيت يى
پى زانا بىت و ل دەمى دەھى رېقەچۈونى پىگىرەرىيى ژى پى بکەت، ئەگەر فيا ب
سلامەتى بگەھتە ئارمانجا خۆ.

ریکا چارەسەرەرى يا واقعى مە يى ئىسلامى ژى ھندەك رېنىشانىن خۆ ھەنە
پىتىقى يە ل سەر وى كەسى چارەسەرەرىيى بخوازت يى پى زانا بىت، ژ وان
رېنىشانان:

۱ - دېيت بەری ھەر تىتە كى ھىزرا مەرۆڤى ل رزگاربۇونى بىت و خۆ د وى
تىتە دا شارەزا بکەت يى بەری وى بدهەتە ریکا رزگاربۇونى.

گهلهك كهس هنه كاري خو دكهنه دورستكرونا خهلهتى يين خهلكى بهلى هند د ناف في مهسلى دا دچن دويماهى يى خهلهتى يين خو ب خو ژ بير دكهنه، ئيك ژ وان هزر دكهت خهلك همهمى يى دسرداچووى ئهو ب تنى تى نهبت؛ ژ بهر في چهندى وي پىشى ب هندى نينه زانينا خو زىده بكهت، يان رهفتارى خو بگوهورت، وبه حسى في رهنجى يه دهمى پىغەمبەر - سلاف لى بن - دبىزت: (إذا قال الرجل: هلك الناس، فهو أهلهم - ^(٣٠) ئهگەر زەلامەكى گۆت: مەرۆف " هەمى " تىچۈون، ئهو ژ وان تىچۈويتىرە).

٢ - ئىيەتا دورست ب تنى مەرۆفلى رزگار ناكەت، وئهو بۇ مەرۆفلى نابتە هيچەت كو خهلهت بچتە رىكى. تشتى ژ هەمى يى بەلاۋىر ئەقىرۇل سەر ئەزمانى خهلكى گافا بە حسى خهلهتى يا كەسە كى يان كۆمەكى هاتە كرن ئەقەيە دى بىزىن: ئىيەتا وان يا دورستە ووان بۇ خودى يه وئەگەر د خهلهت ژى بن خىرەك دى بۇ ئىتە نېيسىن. هەر وەكى ئۇمەت هەمى يا گەھشتى يه دەرەجا ئىجتھادى ۋىجا چ بقىت بلا بkehت مانى خىر يا مسۇگەرە، ئەگەر دو نەبن بلا ئيك بت!

ئىيەتا باش چو بەيائى خو نينه ئەگەر كريارا دورست د گەل دا نهبت؛ ژ بەر في چەندى ئىمام (سفيان الثوري) دبىزت: " گۆتن يا دورست نابت ئەگەر كريار د گەل دا نهبت، و گۆتن و كريار د دورست نابن ئەگەر ئىيەت د گەل دا نهبت، و گۆتن و كريار و ئىيەت د دورست نابن ئەگەر ل دويش سوننەتى نەبن " ^(٣١)

گلهک کهس هنه کاری خو دکنه دورستکرنا خله‌تی‌بین خله‌کی بهلی هند د ناف څی مهسلی دا دچن دویماهی‌یی خله‌تی‌بین خوب خوژ بیر دکنه، ئیک ژ وان هزر دکهت خلهک همه‌یی دسهر داچووی ئه و ب تنسی نهبت؛ ژ بهر څی چهندی وی پیشی ب هندی نینه زانینا خو زیده بکهت، یان رهفتاری خو بگوهورت، وبه‌حسی څی ره‌نگی‌یه ده‌می پیغه‌مهر - سلاف لی بن - دبیثت: (ادا قال الرجل: هلك الناس، فهو أهلهم - ^(۳۰) ئه‌گهرا زلامه‌کی گوت: مرؤف " همه‌یی " تیچوون، ئه و ژ وان تیچوویتره).

۲- ئنیه‌تا دورست ب تنسی مرؤفی رزگار ناکهت، وئه و بو مرؤفی نابته هیجهت کو خله‌ت بچته ریکی.

تشتی ژ همه‌یی بهلافتر ئه‌فرول سهر ئه‌زمانی خله‌کی گافا به‌حسی خله‌تی‌یا که‌سه‌کی یان کومه‌کی هاته کرن ئه‌فهیه دی بیثن: ئنیه‌تا وان یا دورسته وو ان بو خودی یه وئه‌گهرا د خله‌ت ژی بن خیرهک دی بو ئیته نفیسین. همروه کی ئومهت همه‌یی یا گههشتی‌یه ده‌ره‌جا ئجتهاudi څیجا چ بقیت بلا بکهت مانی خیر یا مسون‌گهرا، ئه‌گهرا دو نه‌بن بلا ئیک بت!

ئنیه‌تا باش چو بهایی خو نینه ئه‌گهرا کریارا دورست د گهله دا نهبت؛ ژ بهر څی چهندی ئیمام (سفیان الثوری) دبیثت: " گوتن یا دورست نابت ئه‌گهرا کریار د گهله دا نهبت، و گوتن و کریار د دورست نابن ئه‌گهرا ئنیهت د گهله دا نهبت، و گوتن و کریار و ئنیهت د دورست نابن ئه‌گهرا ل دویش سونه‌تی نه‌بن " ^(۳۱)

پىّكاكاڤىن چارەسەرىيى

پىّكاكا ئىكى: كۆمبۇنال سەر ئىك مەنھەجى

گەلەك جاران دەمى بەحسى چارەسەرىيىدا دەردىئىن واقعى كارى ئىسلامى دئىتەكىن، هندهك دېيىن: دېيت حزب و جەماعاتىن ئىسلامى خۆ بىگەھىننە ئىك ورەنگەكى تەنسىقى د ناقيەرا خۆ دا پەيدا كەن و پىكىفە كارى بۇ ئارمانجا خۆ يىھەۋېشىك بىكەن.

ب ۋى رەنگى ئەو ئىكەمەن پىّكاكا خۆ - ل سەر رېكاكا چارەسەرىيى - خەلەت دەھاۋىزىن؛ چونكى هندى مەنھەج ئىك نەبت و ناۋ و دورىشىمە دېيىك جودا بن چو تەنسىق و خۆنۈزىكىرن نابىن، و دىرۇكاكا ھەۋچا خا جەماعات و ئەحزابىن ئىسلامى قى راستىيى باش و باش دىگەھىنت.

ئىكەمەن پىّكاكا ئەو خەمۇرىن رېكاكا چارەسەرىيى ھەمى ل سەر ئىك مەنھەجى كۆم بىن؛ دا بىنە خودان ئىك رى و ئىك ئارمانج، و پىيار ل ۋىرئ ئەۋەيە: ئەرى مەنھەجەك ھەيە مە ھەمى يان بىگەھىننە ئىك؟ و ئەگەر ھەبت ئەو مەنھەج كىزىكە؟ و چاوا ئەو دى ئۇمەتى ھەمىيى گەھىننە ئىك؟

واقعی ئیسلامی

د بهرسقی دا دی بیژین: تشتہ کی بهر عهقل نینه خودایی کاربنه جه فهرمانی ل
مه بکهت کو ئەم ھەمی خۆب (وھریسی وی) ۋە بگرین وەکی وی گۇتى:
﴿واعْتَصِمُوا بِحَجْلِ اللَّهِ جَيْعَا﴾^(۳۳) پاشى بۇ مە دیار نەکەت کانى رېكى
خۆپىچە گرتنا ب وی وھریسی ۋە چاوايە، دىسا نەھىزى اى کاربنه جەھى يَا وی يە
ئەو مە بەرداي بھىلت ھەر ئېك ل دويش ھزرا خۆ رەنگە کی خۆپىچە گرتنا ب
وھریسی خودى ۋە بۇ خۆ دەسنىشان بکەت. ئەگەر بیژین: وھریسی خودى
قورئان وسوننەتە، ئەف بەرسقە ژىتكىجودابۇنى بنېر ناكەت؛ چونكى ئەو
دەستە كىن سەرداچووی ژى دېيىن: ئەم يېن ل سەر رېكى قورئانى وسوننەتى.
بەرى ئەم مەنھەجى دورست دەسنىشان بکەين پسيارە کى دى ھلىخىن: ئەرى
صەحابى يېن پىغەمبەرى - سلاف لى بن - ئەوين خودى بۇ ھەۋالىنى يَا پىغەمبەرى
خۆ ھلېزارتىن، و د رېكى وان را كىتاب وسوننەت گەھاندىنە مە، ل سەر
مەنھەجى دورست بۇون يان نە؟ ئەگەر بەرسق: (ئەرى) بت ودفيت (ئەرى)
بت، دى بیژين: باشە پشتىانا مەنھەجى وان چاوايە، كارە کى دورستە يان نە؟
بەرسق بلا بۇ ئايەتى بت ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا، وَإِنْ تُؤَلِّوْا
فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾^(۳۴) ئاخفتىن ل ۋېرى د گەل پىغەمبەرى - سلاف لى بن -
و صەحابى يانە: ئەگەر وان كافران باوھرى ب وى ئىنا يَا ھەۋە پى ئىنای (ول
سەر وى رېكى چوون يَا ھوين ل سەر دچن) ئەو ھاتنە سەر رى، ژ خۆ ئەگەر
ئەو چوون ووان پشت دا رېكى ھەۋە ئەو يېن د دوژمنكارى يى و ژىتكىجودابۇنى

ژ فی گوتنا خودی ئاشكەرا دبت کو مەنھەجى صەھابىيان ئەو مەنھەجە يى فەرمان بى ل مەھاتىيە كىرن کو ئەم ل دويىش بىچىن، ونەيا قەشارتىيە كو مەنھەج نە ب تى ئەوھ ئەم د عەقىدى دا چاۋ ل وان بىكەين، مەنھەج ژ ھندى بەرفرەھترە، مەنھەج ئەوھ وەرگىرن و تىگەھشتن و ب كارئىنانا مە بۇ ئىسلامى وەكى يى صەھابىيان بىت، ل سەر ژىن دەقىت ئەم بىگەھىنە ئىك دا ئەم د (رېكى) و (ئارماڭى) دا ژىك جودا نەبىن.

پىڭاۋا دۇرى: بناخەيىن مەنھەجى صەھابىيان

پشتى بۇ مە ئاشكەرا بۇرى کو مەنھەجى صەھابىيان مەنھەجى رزگار بۇونى يە، پىيارا دئىتە كىرن ئەقەيە: ئەرى بناخەيىن مەنھەجى صەھابىيان چنە؟ ب خواندنه كا هوپىر د مەنھەجى صەھابىيان دا مروڻ دشىت بناخەيىن مەنھەجى صەھابىيان د ۋان خالىن ژىرى دا دەسىشان بىكەت:

۱- پىڭىرى يى ب ئىسلامى ھەمىيى:

د مەنھەجى صەھابىيان دا ئەو بىدۇھ نىنە يى د ھندهك مەنھەجىن دى دا پەيدا بۇرى دەمى ئىسلام ل سەر دو پىشكان دئىتە لىكەھ كىرن: تىشى گرنگ، و تىشى نە گرنگ. صەھابى يى پىڭىرى ب ئىسلامى ھەمىيى دكىر وئەول وى باوھەرى بۇون كو پىڭىرى يى ب هەر تەشريعە كى ئىسلامى يى ھەبت تىشە كە ل سەر پىچىبۈن وشىانا مروڻى يى راوهستايە، وەكى ئايەتەك ئەم دكەت: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطَعْتُم﴾^(۳۵) ھندى مروڻ بىشىت بىكەت دەقىت بىكەت، وئەوا ب وى ۋە

نهئیت خودی لی ناگرت، نه کو بیزت: نه قه یا گرنگه دی کەم، و نه قه یا گرنگ نینه نه ناکەم.

و مەعنە قى چەندى نەو نىنە کو د مەنھەجى صەحابى يان دا (تەدرىج) د کارى دا دئىتە لادان، يان باوھرى ب تىشى گرنگ وى گرنگتر نائىتە ئىنان، نە... صەحابى يان ژ ھەمى كەسان پىر ئاگەھ ژ قى چەندى ھەبۇو، و وان ب گۇتن و كريyar ددا زانىن کو ئىسلام مەنھەجە كە پارچە كىرى قەبۇيل ناکەت.

مخابن نەقىر گەلەك كۆم و دەستە كىين ئىسلامى د مەنھەجىن خۇ دا باوھرى يى ب پارچە كرنا ئىسلامى دئىن و ل سەر حسىبا لايەكى گرنگى يى دەنە لايەكى دى، و نەگەر مەرۆف بەرى خۇ بەدەتە ھندەك ژ وان لايىن نەون ژ پشكا تىشىن نە گرنگ دەھزەمەرن دى بىنت نەون يىن پىغەمبەرى - سلاف لى بن - خۇ ل بەر سەكەراتى شىرەت بى ل ئومەتى كرین!

٤ - تەوھىدا دورست بەرى ھەر تىشە كى:

د مەنھەجى صەحابى يان دا تەوھىدا راست و دورست سەرى ھەر تىشە كى يە، و ھەر كارە كى ھەبت نەگەر تەوھىد د گەل دا نەبت چو خىر تىدا نابت بلا چەند كارە كى باش ژى بت، و تەوھىدا دورست نەوە يا ژ كىتابا خودى و سوننەتا پىغەمبەرى - سلاف لى بن - ھاتى يە و ھەرگەرن دویر ژ فەلسەفا يۈونانى و درەوىن ئىسرايىلى و خورافاتىن صۇوفى و بۆچۈونىن عەصرى يىن ئىستىراد كىرى.

ويا زانايه کو نيشادانا ته وحيدى بهري هر تشه کي کاري همه مي پيغه مبه ران برو، وقت پيغه مبه ره کي چو مه سه له - بلا چهند د گرنگ ژي بان - ب پيش ته وحيدى نهئي خستينه، پيغه مبه ره مه - سلاف لى بن - سيزده سالان ل مه که هي صه حابي يين خول سه ر ته وحيدى پهروه رده کرن بهري ل مه ديني دهوله تي ب وان بدته ئاقا کرن، يان جيهادى ب وان بدته کرن.

قهت نائيته ته صه وور کرن ئيسلاما دورست ب دهستي هندهك که سين عه قيده سز بيته زقرارندن، و هر منهجه کي گرنگي يي ندهته ته وحيدى و ز ته وحيدى دهست بي نه کهت دى منهجه کي خوش بت و ز خرابي يي پيغه تر چو پيغه نائيت.

منهجه جي پترى يا حزب وجهماعاتين ئيسلامى ئه فرۇ بهر زه وندى يا حزبى ددانه بهري هر تشه کي؛ له دى يىنى (ئيسلامى يين حزبى) دؤستىنى و دوزمناتى يا خول سه ر بنا خاهىي حزبى نه کو يى ته وحيدى ئاقا دكەن، نيشادانا ته حيدا دورست يا صه حابي يان باو هر دى يى هەى بۇ ئهندامان ل نك وان تشه کي نه يى گرنگه و ز (كە مالىياتانه)، يا گرنگ ئه وه حزبىيەت باش وباش بچته د مەزىيى وان دا، بەلكى گەلەك ز وان ئاشكەرا دېئىن: چى نابت ئهندامى مه مه سەلىئىن عه قيده و ته وحيدى بکەته ئەگەرا زېكىفە كرنا رېزىن مه! و مه سەلى خول تو خوييبييىن عه قيده ژي نه گرت، هندهك مۆدىلىئىن نوي يىن حزبىيىن ئيسلامى دەر كەفتىن جوهى و فەله ژي د ناڤ رېزىن خول دا و هر گرتىن، و دويىر نە بىنە لە قەبى (موجاھد) ژي دابتى!

۳- ئەخلاقى باش:

ئەخلاقى باش دېيىت بەرھەمى تەوحيدا دورست بىت، و مرۆف دەمى ژىنا سەھابى يان دخوينت دزانت كۈ ئەخلاقى باش جەھەكى مەزن د مەنھەجى وان دا ھەبۇو، دېت سەھابى ھندهك جاران د ھندهك مەسەلان دا ژىك جودا دبۇون ھەتا مەسەلە گەھشتى يە شەر ولىكىدانى ژى، بەلى خۆ د ۋى دەمى ژى دا ئەوان ئەو بى ئەخلاقى د گەل ئىك ب كار نە دئىنان يېن ھندهك ئەندامىن ئىك حزبا ئىسلامى ئەقى د گەل ئىك ب كار دئىن! چونكى سەھابى يان باش مەعنە وى گۇتنا پېيغەمبەرى - سلافلى بن - دزانى دەمى پسيار ژى ھاتى يە كىرن: چ تشت ژ ھەمى يان پىر مەۋقۇ دېتە بەھەشتى؟ وى گۇت: (تەقوا خودى وئەخلاقى باش) ^(۳۶). ژ بەر قى چەندى ۋىيان و براينى يَا شەرعى ل نك وان ب سەر ھەر تشتەكى دى دەفت، و (وھلا و بەرائا) وان ل سەر بناخەبى شريعەتى بۇو.

د خالا بۇرى دا مە گۇت: دېيىت تەوحيد بەرى ھەر تشتەكى بىت، بەلى دېيىت ژ بىر نەكەين كۈ تەوحيدى ئەگەر ئەخلاقى ئىسلامى د گەل دا نەبت دى يَا ژ قەستا بىت، نەگەر نه.. براينى و ۋىيان و دلفرەھى دى بىتە نەفيان و دوژمنى و دلپەشى.

۴- پىيگىرى يَا ب (اتباع)ى و خۆ دویر كرنا ژ (ابتداع)ى:

ئەقە ژى ژ وان بناخەيانە يىّىن صەحابىيان پويىتە كى مەزن ددايى، وەنەنەجىن (ئىسلامى) يىّىن نوى دەركەفتى ب پشت گوھ قەلى ددهن.

مەبەست ب (اتباع)ى دويچوونە، يەعنى: مەرۆف دويچوونا وان بکەت يىّىن خودى ژى راى بۇوى وبەرى وان دايە رىكاكا خۆ يَا دورست، وئەوين خودى ژى راى بۇوى ب تىنى ب ئىك رى دئىنە ناسىن، كو خودى وېتىغەمبەر - سلاف لى بن - ۋى شاھدەيى بۇ بىدەن، وقورئانى شاھدەيى بۇ صەحابىيان و دويىكەفتى يىّىن وان دايە كو خودى ژ وان را زىبۇويە، وەكى ئەمەر كرى: ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأُوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضِيَ عَنْهُمْ﴾ (٣٧) مەعنە: ب دويىكەفتى رىكاكا قان خودى ژى راى بۇنىيە - كو صەحابىنە - مەرۆف دېتە: (مُتَّبِع)، و (اتباع)ى بەرھەمە كى باش ل دنیايى و ئاخىرەتى پېقە دئىت، ل دنیايى: خودانى خۆ سەرراست دكەت و سەرکەفتى ب دەست وى ۋە دئىت، و ل ئاخىرەتى: روى سېپى دكەت و ژ ئاگىرى رزگار دكەت، و را زىبۇونا خودى ب دەست وى ۋە دئىت.

و مەبەست ب (ابتداع)ى ئەوە: مەرۆف رىكە كا نوى - يان مەنەنەجە كى نوى - د دىنى دا دەربىخت، نە ئەو بىت يَا ئەو ل سەر چۈوين يىّىن خودى ژى راى بۇوى، وېتىغەمبەر - سلاف لى بن - د گۆتنە كا خۆ دا دېتىزت: (ھەچى بى تىشە كى نوى د كارى مە دا - ئانەكۆ: د دىنى مە دا - دەربىخت، و نە ژى بىت، ئەو يى زەراندىيە) (٣٨) مەعنە: ژى نائىتە قەبۈىلەرن.

وهندي (ابتداع)ه خرابي ومهترسي يه کا مهزن تيدا ههيه؛ چونکي ئهو كهسى (موبتدع) مافي (تهشريعي) ددهته خو وەكى مروقى (علماني) ئهوى ژ نك خو مەنهجه کي بۇ خەلکى ددانت، و (مبتدع) زوي ب زوي هزرا تۆبەكرنى ناكەت؛ چونکي ئهو يى ل وى باوھرى کو ئهو رېكى واي گرتى رېكە کا دورسته، ويا زانايە کو مروقى نەزان ب بىدۇيى پتر دسەردا دچت ژ گونھەي؛ چونکى هزر دكەت ئەۋە رېكە شريعيەتى يه، وەھر بىدۇيە کا پەيدا بىت ل جەھى خو سوننەتە کى دەرىنت، وەكى (ابن عباس) - خودى ژى راى بىت - دېيىت.⁽³⁹⁾

ۋەھو كەسى بىدۇيە کى ل دىنى زىدە بکەت ووى تاشتى زىدە ژ دىنى بەھزىرت مەعنە ئەھو يى دېيىت دىن يى كىمە، ئىمام مالك - خودى ژى راى بىت - دېيىت: "ھەجى يى بىدۇيە کى د ئىسلامى دا دەربىخت وەزىر بکەت ئەھو بىدۇھ يا باشە، مەعنە ئەھو يى دېيىت موحەممەدى خيانەتا كرى؛ چونکى خودى دېيىت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيِنَكُم﴾ فيجا تاشتى هنگى دىن نەبت ئەۋەر ژى دىن نابت"⁽⁴⁰⁾

وهندي (ابتداع)ه بەرھەمە کى خراب پىچە دئىت، ل دىنايى وئاخىرەتى خودانى خو تويىشى لەعنەتا خودى دكەت، د حەدىسە کى دا پىغەمبەر - سالاف لى بن - دېيىت: (لعن الله من آوى محدثا - خودى لەعنەت ل وى كرينى يى بىدۇھەچى يە کى بەھوينت)⁽⁴¹⁾. ئەھو يى بىدۇھەچى يە کى بەھوينت يى لەعنەتى يە، پا بىدۇھەچى ب خو دى يى چاوا بىت؟

هه روهسا رى بەرزەبۇون و سەرداچۇون د دىيايى دا، و ئاگىرى جەھنەمى ل ئاخىرەتى بەرھەمە كە ژ بەرھەمەن (ابتداع)ى، وەكى د حەدىسە كى دا ھاتى: (كىل بىدۇھە ئىلەنلەلە و كىل ئىلەنلەلە فى النار - هەر بەيغەيە كا ھەبت بەرزەبۇونە وەر بەرزەبۇونەك د ئاگىرى دا يە) ^(٤٢).

و بەرھەمى (ابتداع)ى يى بەرچاڭ ژىكىقەبۇون وجودابۇون و حزباتى يادلى رەشە ئەوا شەرعىيەتى دەدەتە تاڭىرىيَا بىدۇھى و بىدۇھەچىيەن، نە ب تىنى ھنەدە بەلكى دويىكەفتىنَا وان ژى دەكتە تىشىتە كى فەر و پىتىشى.

٥- پىشخىستنا (نص)ى ل سەر عەقلى و بىر و بۆچۇون

و بەرژەوەندىيەن بەرتەنگ:

ئەقە ئىك ژ مەزىتلىرىن وان بناخەيانە يىيىن مەنھەجى صەحابىيەن ژ ھەمى مەنھەجىن دى جودا دەكت. ھندى مەنھەجى صەحابىيەن (نص)ى - ئانە كۆن: گۆتنە خودى و پىغەمبەرى - پىش ھەر گۆتنە كى دئىخت، ل نك صەحابىيەن (نص) بناخەيە، وەر تىشىتە كى دى يى ھەبت دەقىت ل دويىق بىتە بىر، وەكى خودايىي مەزىن ئەمەر دەكت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدِيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ^(٤٣) مەعنە: مەرۆقى خودان باوەر نابت گۆتنە كى ب پىش گۆتنە خودى و پىغەمبەرى - سلاڭ لى بن - بىخت. و ئەوين ژ مەنھەجى صەحابىيەن دەركەفتىن ل نك وان (عەقل) يان ژى تىشى ئەو ھزر دەكت مەصلحەتە بناخەيە و ئەو (نص)ى ل دويىق دەبن، تىشى عەقلى وان تى نەچت يان مەصلحەتە وان پى تى

بچت ئەو پاش دئىخىن يان وەربادانى دئىخىنى بلا (نەھىچە كا ئاشكەرە) بى ھەبت
ڙى، ڙ خۆ رەنگى تىگەھەشتىا صەھابى يان بۇ ۋى نەھىچى ل نك وان ھەر چو
بھايى خۆ نىنە!

پیخه‌مهت گوهورینا واقعی

پیخه‌مهت گوهورینا واقعی هندهک (مهفاهیم) هنه پیتفی یه ل سهر مه کول بهر چاف بدانین ئهگه رهات ومه ۋىا گوهورىنە كا دورست بکەين و بهر ب چاره سەرىيە كا باش ۋە بچىن، ۋان (مهفاهیمان):

۱- بهرى ھەر تىشەكى دېيت بزانىن كو ھەر نەخۆشى و گرفتارىيە كا بىتە سەرىي مە ئەگەر ڙى ئەم ب خۆينە، و ھەر چەندە قورئان ب رەنگە كى زىدە ئاشكەرا ۋى راستىيى ل بهر چاف ددانت، بەلى د گەل ھندى ھندى ڙى ئەم مۇسلمان گەلەك جاران ۋى راستىيى ڙى بىرا خۆ دېيىن. قورئان دېيىت: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمَنْ نَفَسَكَ﴾^(٤٤) و ل جەھە كى دى دېيىت: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسِبْتُ أَيْدِيكُمْ﴾^(٤٥) تو ئەى مۇسلمان، و ھوين ئەى مۇسلمان بزانىن كو ھەر نەخۆشىيە كا بگەھتە ھەوھە ڙى ھەوھە ب خۆيە، ھوين ب دەستى خۆ دئىننە سەرى خۆ.

پىغەمبەر ڙى - سلاف لى بن - د گەلەك گۇتنىن خۆ دا ئاشكەرا دكەت كو ھەر نەخۆشىيە كا بىتە سەرىي مە مۇسلمانان ئەگەرا وى ئەمین، گونەھىن مەيە، د حەدىسە كى دا ھاتىيە: (پىنج ب پىنجانە: ھەر مللەتە كى سۆزا خۆ بشكىنت

خودی دوژمنی وان دی ل سه رزال کهت، وئه گهر حوکم ب وی نه کر يا
خودی ئینایه خواری فهقیری دی د ناف دا بهلاف بت، وئه گهر بی خیری د
ناف دا پهیدا بوو مرن دی د ناف وان دا بهلاف بت، وئه گهر حيله د پیقانی دا
کر شینکاتی دی ژ وان ئیته ستاندن و خهلا دی پهیدا بت، وئه گهر وان زکات
نهدا باران دی ژ وان ئینه بريين). (٤٦)

صه حابی يين پیغامبه ری ژی - سلاف لی بن - ههر ب فی رهنگی ئه گهرین
پهیدابونا نه خوشی و ئاتافان ده سنيشان دکرن، ل سه رزه مانی عومه ری - خودی
ژی رازی بت - بازيری مه ديني هژيا، عومه ری د ناف خه لکی دا گوت: هه وه
گونه هه کا کری لهوا... ئه ز ب خودی که مه ئه گهر ز فری فه ئه ز دی هو کهم
و هو کم. (٤٧)

ومه عنا فی ئه و نينه مه باوه ری ب ئه گهرین علمی يين پهیدابونا گرفتاري يين
سورشتی نينه، نه خير.. ئه م دزانين ههر رويدانه کا د فی گهر دوونی دا پهیدا بيت
هنده ک ئه گهرین خو يين علمی و ماددی هنه، به لی مه باوه ری هه يه ژی کو
ئه ف ئه گهره د دهستی خودی دانه، و ههر گافه کا وی قیا دی پهیدا کهت دا
ئه نجام پیقه بيت.

ئه گهر مه ژ بيرا خو بر کو ئه ف واقعی ئه م ئه فر و تیدا دزین برهه می گونه ه
و ته خسیری يابا مه يه، و ههر تشه کی بيه سه ری مه ئه م ئه گهری بکهينه دوژمن
هنگی دوژمنی مه يی کافر د چافین مه دا دی مه زن بت، دی وه لی ئيت -

وەکی لى ھاتى! - كو ھندهك موسىلمان پەيدا بىن ھزر بىكەن كو فلان دەولەتا
كافر دشىت وى تشتى بىكەت يى كو ب تى خودى دشىت بىكەت.

٢ - مەعنى گۆتنا مە يا بۇرى ڙى ئەو نىنە ئەم چو ھزران بۇ دۇزمى خۇ
نەكەين و خۇ ل پىلانىن وى ھشىار نەكەين، و كارى خۇ نەكەين، نە.. ئايەتە كا
قورئانى ئاشكەرا گازى مە دكەت: **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا حَذَرُوكُمْ﴾**^(٤٨)
يەعنى: گەلى خودان باوھران خۇ ھشىار كەن، كارى خۇ بىكەن، و چاھىن خۇ
فەكەن.

يا ڙ مە بىت ويا ب مە ۋە بىت دېيت ئەم بىكەين، خۇ ب ھىز بىخىن، و خۇ
ئامادە بىكەين، و ھىزا دۇزمى خۇ ب دورستى بزانىن دا د ھەۋركى يا خۇ دا
دواقۇي بىن.

٣ - ئىك ڙ سوننەتىن خودىيە كو ئەو حالى مللەتە كى ناگوھۇرت ئەگەر ئەو
مللەت خۇ نەگوھۇرت، ۋىجا ھندى ئەم ب ۋە بىن خۇ نەگوھۇرىن
حالى مە ڙى ھەر دى يى ب ۋە بىن خۇ نەگوھۇرىن، بەلى دېت
پسيارا ل ۋېرى بىتە كىن ئەفە بىت: ئەرى گوھۇرىن چىھ؟ و ئەم ل سەرى دەست
ب چ گوھۇرىن بىكەين؟

گوھۇرىن پەيچە كە راما نا وى يا بەرفەھە، مەعنى وى ئەو دېيت ئەم ل خۇ
بىزقىن و (موراجەعا) حالى خۇ بىكەين ڙ لايى بىر و باوھر و رىبازا ژىنى ۋە، ڙ
لايى شريعةت ورەفتارى ۋە، ل سەر ئاستى كەت و كۆمى ۋە.. ئەم (موراجەعا)
مۇگەفتىن خۇ و مەدرەسىن خۇ بىكەين، يا كەتىب و سەرۋەتلىك مالىن خۇ، يا

روينشن ورابونا خو، يا ئاخفتن وهاتن وچوون وتيكهلى بىن خو، يا هەمى
تشتىن خو؛ دا بزانىن كانى ئەم چەند د گەل خودىينە، خودى سۆزى ددهت ھەر
جارە كا ئەم د گەل وى بىن ودىنى وى ب سەر بىخىن ئەو ژى دى د گەل مە
بىت، ودى مە ب سەر ئىخت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهُ يَنْصُرُكُم﴾^(٤٩)
ئەگەر مە خو گوھارت خودى ژى دى حالى مە گوھورت.

خەلەتى يا مە يەزىز ئەۋەھىيە: مە دېيت واقعى مە بىتە گوھارتى بىي ئەم خو
بگوھورىن، مە دېيت خودى مە ب سەر بىخت بلا ئەم وى ب سەر نەئىخىن ژى،
وئەۋەھى دادىيە كا مەزىنە، ژ لايەكى دى فە گەلەك كۆم ودەستە كىن ئىسلامى
ژى ئەقىرۇ ھەنە داخوازا گوھورىنا واقعى دەكەن بەلى ژ دەسپىكە كا خەلەت
دەست پى دەكەن، داخوازا گوھورىنا حوكىمى دەكەن: ژ علمانىيەتى بۇ ئىسلامى،
و ژ بىرا خو دېن كو داخوازا ب جەئىنان و حوكىمدارى يا شريعةتى نە خالا
دەسپىكى يە، بەلكى دېيت بەرى ھنگى جىفاك ب خو، حاكم و مەحکوم، بۇ
مەفاهىمىن ئىسلامى يىن دورست بىتە فە گوھاستن، دېيت ئىسلام ل سەر نەفسا
وان حاكم بىت حەتا د واقعى وان دا بىتە حاكم، ب گەھشتىن پەرلەمانان
و وەرگىرندا وەزارەتان واقعى مە نائىتە گوھارتىن.

٤ - پەروردەكىرنا كەسان - كت كتە - پاشى ئىكبوونا رىزى بەرى ئەم
ھەقىرىي و مەلەمانى د گەل دوژمنان بکەين... ئەفە ژى مەفھومە كى گەنگە
دېيت ئەم ژ بىرا خو نەبەين، و بزانىن ئەو لەشكەرى ل سەر باوھرىيە كا دورست
نەئىتە پەروردەكىن نەشىت بەرھنگارى يا چو دوژمنان بکەت، وئەگەر خو

پهروهره کر ڙی بهلی ریزا خو نه کره ئیک ریز دیسا نه شیت بهره هنگاری یا چو
دوزمنان بکهت، مهعنال ڦیری دو تشت هنه دفیت ل بهر چاف بینه دانان:
ا - پهروهره کرن: و هندی پهروهره کرنه (موماره سه یه کا) عه مه لی یه،
و ب کارئینانه کا دورسته بُو وی زانینا مرُوف و هر گرت و فیر بیتی، مهعنال:
پهروهره ئه وه کرنه کا راست ب زانینه کا دورست ئیته کرن، و ئه ڦونده ب
گوه دانا ده رسه کی یان خوت به یه کی یان ب خو گریدانه کا حزبی ڦه ب جه
نائیت، دفیت هم که سه ک ڙ مه فیری ته طبیقا عه مه لی بیت بُو وی زانینا
دورست یا ڙ شریعه تی دئیته و هر گرتن.

ب - یه کبوونا ریزی: ئه ڦی هندی ڙ مه دخوازت کو ئه م چو ناف
و دوریشمہ یین نه شرعی نه ده ریخین و ئومه تی پی ڦیک ڦی کهین، و ئه م
هاریکاری بی و فیانی ئه وا شریعه تی ئه مر پی کری پاریزین، و د دینی خودی دا
- نه کو د کومبوونه کا حزبی یا به ره نگ دا - بینه برای یین ئیک و دو، و برای یین یا
شرعی نه ده یینه ب مه صلحه تا حزبی.

5 - دفیت ئه م له زی د و هر گرتنا به رهه می دا نه کهین، و بهری خو ئاماده کرنی
دا خوازا سه رکه فتنی نه کهین، و نه بیژین: ری دریژ بولو .. ما دی حه تا که نگی هم
ب ته ربیه تی ڦه موزیل بین .. به سه ئیدی ده م هات ئه م (مواجهه هی) بکهین ...!
یا ل سه ره مه ئه وه ئه م ئاماده کرنه کا دورست بکهین، و وی چه تر خه ما خودی یه،
ول روژا قیامه تی پسیارا کاری - نه یا به رهه می - دی ڙ مه ئیته کرن، و ڙ
لایه کی دی ڦه واقعی بُو مه ئاشکه را کری یه کو هم جاره کا کومه کی ده ست

دابته مواجهه‌ی بهری خوئاماده‌کرنی، و تهربیه‌تکه دورست نه کربت بهره‌مه‌کی خراب بی‌چنی.

۶- دفیت نهم خوژوی گوتنا خمه‌لت بدهینه پاش نهوا گله‌ک ئیسلامخواز ئه‌قفو دوباره دکه‌ن وبو خو دکه‌نه مه‌نه‌ج ده‌می دیزین: کانی دوژمنی مه ب چ چه‌کی دئیتکه مه دفیت نهم ژی ب وی چه‌کی بچینی. نهف گوتنیه دبته فه‌کرن بو ده‌گله‌هی فتنی و دسه‌رداچونی؛ چونکی بهری مه دده‌تکه کرنا گله‌ک کارین نه‌شەرعی، وئه‌گهر مرؤف بهری خو بده‌تکه ئنحرافا پتر کوم و ده‌سته‌کین د مهیدانا کاری ئیسلامی بی‌ئه‌قفو دا کاری دکه‌ن دی بینت هه‌می بی‌ژ فیزی ده‌ست پی‌کری‌یه، ل سەری وان باوه‌ری ب هندی ئینا کو دفیت د شەر وە‌قفرکی بخو دا د گەل بی‌دینان نهوا وان ریکان ب کار بینن بی‌ن کافر ب کار دئین، ووان ژ بیرا خو بر کو گله‌ک ژ وان ریکان ب دیتنا ئیسلامی د دورست نین، وئه‌گهر کەسەکی بیرا وان ل قی‌راستی بی‌ئینابا ژی نهوا ئیک ژ دو هەلويستان دا وەرگرن:

- يان دا قی‌گوتنی ل خودانان زقیرین و باوه‌ری هەر بی‌نەدئینا، ووان خودانی قی‌گوتنی ب خائین دناسی.

- يان ژی دا بیزینی: تو راست دیزی، بەلی (ضرورە) و (مصلحة) قی‌چەندی بو مه دورست دکەت وئارمانجا مه يا پاک و بژوینە.

وئه و ب قىچىندى - چ وان هاى ژ خۆ ھەبىت يان نە - كەفتىنە د نىقا وى خەلەكَا سىاسى دا ئەوا جوھى يان نەخشاندى، ئەوا دېيىت: ب كارئىنانا ھەر رېكە كا ھەبىت پىخەممەت خۆ گەھاندىن ئارمانجا دورست يى دورسته. مخابن قىچىكىا چەپ و چوپىر و سىاسەتا جوھىكانى جەھى خۆ د مەيدانى كارى ئىسلامى دا كر، و بۇ ئەگەرا ھندى ھندەك ئىسلامخوازىن عەصرى بۇ مە پەيدا بۇون سىاسەتا پىغەمبەرى - سلاف لىبن - ويا صەحابىيىن وى ب پشت گوھ ۋەھاقيىت، و سىاسەتا رۆزھەلات و رۆزئاھايى يانوى بۇ خۆ كرە جەھى چاھلىكىرنى، و كار كر كو (نەظەريياتىن) وى سىاسەتا كەچ ب جلکە كى تامدای ب ئىسلامە كا رتۇوشكىرى بىخنە كارى، و ب قىچىندى ئەو ژى دىسەرداچوون و خەلەك ژى دىسەردا برا!

هشیار کونه کا فهر

دهمی مرؤوف به حسی چاره سه ری یا واقعی مسلمانان یی ئه فرو دکهت و دان و ستاندنی ل دوّر ریکا چاره سه ری یی دکهت، هنده ک که س هنه د بیژن: ریکا چاره سه ری یی ئه وه مسلمان خو ریک ئیخن و بنه حزبی و د چارچو و فهی یی حزباتی یی دا کاری خو بکهت؛ چونکی کاری حزبی کاری جه ماعی یه، و شریعه تی فهرمانا ل مه کری ئه م کاری جه ماعی پاریزین، پیغه مبه ری - سلاف لی بن - بھری مه یی دایه هندی کو ئه م خو بدھینه د گھل جه ماعه تی.. و د بیژن: ب تني کاری حزبی یه سه نگه کی دده ته و مه ژی د ناف خه لکی دا دکه ته خودان ناف.

و حه تا کو باش بؤ مه ئاشکه را بیت کو "حزباتی" نه ریکا چاره سه ری یا واقعی مه یه، و نه ریکا کاری جه ماعی یه یی شریعه تی فهرمان پی ل مه کری، یا د جھی خو دایه ئه م ل ۋېرى ئىشارة تی بدھینه و ان خرابی یان یین د کاری حزبی دا هه ين یيئن کو ئىسلامي ئه م ژی داینە پاش؛ دا پىر ری ل بھر مه یا روھن و ئاشکه را بت. ۋېچا ژ وان خرابی یان:

۱ - هندی حزباتی یه - یا ئه فرو ئه م د بینین - بىدۇھى یه کا نوی یه د دینى دا دھر کەفتى، یەعنى: کاره کە ل سەر ده می پیغە مبه ری - سلاف لی بن - نەبوو،

وچونکي ئهونىن حزبىاتى يا ئىسلامى دكەن كارى خۇ يى حزبى دھزمىرن رېك بۇ ۋە گەرەندىنا حوكىمى قورئانى ئانە كۆ ئەو كارى خۇ دھزمىرن كارە كى دىنى، بەلكى واجبە كى دىنى، لە ئەم دېئىزىن: ئەف كارى وان بىدۇھىدە كە ل دىنى هاتى يە زىدە كىن، ورېكە كا نۇرى يە پىغەمبەر - سلاف لى بن - وصەحابىيىن وى ل سەر نەچۈرىنە، ودېئىت مەرۆڤى مۇسلمان خۇ ژى بەدەتە پاش.

٢- پارچە كىرنا ئومەتى ل سەر ھەزىز كارە كە خۇدى د قورئانى دا، وپىغەمبەر - سلاف لى بن - د گۇتنىن خۇ دا ئەم يىن ژى دايىنە پاش، وفەرمان يا ل مەكىرى كو ئىكبوونا ئومەتى بېارىزىن، ورېكى نەدەينە دوبەرە كى يى وژىكەبۇونى كو جەھى خۇ د ناڭ جەڭ كا مە دا بىكەت، و ژى بەر قى ژەندى پىغەمبەر - سلاف لى بن - فەرمانى دكەت ئەگەر بەيغە بۇ دو میران ھاتە كىن دېئىت يى دووئى بىتە كوشتن!

٣- حزبىاتى ھندى دخوازت كو مەرۆڤى حزبى حزبا خۇ بىكەتە بناخە بۇ (وەلاء و بەرائى) وقىان و نەقىانى؛ لە دى بىنى ئېك ژ وان حەز ژ ھەقالى خۇ يى حزبى دكەت بلا يى خراب ژى بىت و بەحس ژ خرابى و ئىحرافا وى ناكەت، و حەز ژ وى ناكەت يى باوهەرى يى ب حزبا وى نەئىنت بلا چەند يى باش وزانا ژى بىت، مەعنە: باوهەرى ئىنانا ب حزبى ل نك وان ئەو تەرازى يە يا خەلک پى ئىتە كىشان، و ب قى چەندى حزبى مۇسلمانان دكەنە دو پىشك: ئەهونى د گەل مە و ئەهونىن د ژى مە! يى د گەل مە بىت دېئىت ب ھەمى رەنگان ھارىكەرى يا وى بىتە كىن، و يى دى دېئىت ب چو رەنگان ھارىكەرى يا وى نەئىتە كىن.

٤ - حزبیاتی هندی دخوازت مرؤوف خو ب دهست بهرپرسی ژ خو مهزنتر ۋە بهردهت، وەكى مرؤوفى كۆرە خو ب دهست وى ۋە بهرددەت يى دەستى وى دكىشىت، وئەگەر ھات وحزبى كەسەك بۇ پەرپرسىيى ھلېزارت دېيت ئەو بۇ يىن د بن خو دا بىتە جەھى چاقلىكىرنى وگۆتنا وى بىتە ب جە ئىنان بلا مرؤوفەكى نەزان ژى بىت يان يى بىدۇھەچى وموخەرف ژى بىت؛ چونكى ئەو ھەمى ب زمان حالى خو دېيىن: چو گۆتن د سەر گۆتنا حزبى را نىن. وەتەلا وان د ۋى چەندى دا وەكى مەتەلا برايىن وان يىن صووفىيە ئەوين گۆتنا شىخى طەرىقەتى ب سەر ھەر گۆتنەكە دى دئىخن؛ چونكى شىخ چىتەر دزانت!

٥ - حزبیاتى ئەو مرؤوف پېڭىرىيى ب گۆتن وېير و بۇچۇونىن حزبى بکەت بى موناقەشە ودان وستاندىن؛ چونكى تشتى حزب بېزت يى دورستە، وسەرۇڭاتى يا حزبى ژ هندى مهزنتەرە رەخنە لى بىتە گرتەن؛ ژ بەر ۋى چەندى حزبىيەكى تو دى بىنى دېيىت: فلان تشت يى حەرامە، ودەلىلان ژى ل سەر دئىنت، پاشى ئەگەر حزبى - بۇ مەصلەھەتا خو - ئەو تشت حەلال كر، ھەر ئەو حزبى دى ئىت وتىزى بەرىكى دەلىل كو ئەو حەرامى دوھى حەلام يى حەلالە! پسيارا مرؤوفەكى ژى بکە يى چاوايە، دى بېزت: گەلەك يى باشە، پاشى گافا حزبى گۆت ئەو مرؤوف يى خرابە، برايى مە يى حزبى ژى دى ل گۆتنا خو لېفە بت.. بۇچى؟ چونكى حزب دېيىت!

ژ خو ئەو مرؤوفى رەخنەيەكى ل بېيارا حزبى بگەت، يان بېزت ئەف كارى حزبى د گەل فلان گۆتنا خودى ناگونجت، وەيل بۇ وىيە، ئىكىسەر دى ئىتە

حهرامکرن وبریارا دهريختنا وي دى ئىتىه دان ب هيچهتا هندى كو ئەو
جاسووسەكى بىانى بولۇ د ناڭ رېزىن حزبى دا.

٦- دورستىكىن مەنھەجى حزباتى يى دىنلى دا رېكى قەدكەت كو گەلەك
حزب ب ناڭى دىنلى بىنە چىكىن، وەر حزبەك ژى - بى گومان - دى خودان
بەرنامىيەكى هزرى يى تايىھەت بىت، ودى ل وي باوھرى بىت كو رېبازا وي
رېبازا دورستە يى خودى وپىغەمبەرى - سلاف لى بن - فەرمان پى ل مە كرى؛
لەو دى ھەمى هزرا وان بىتە ئەو كو ھەچى مۇسلمانى نە د گەل وان بىت دى يى
دويىر بىت ژى رېكى خودى يى دورست، و ب ۋى چەندى ئەو دى دەرگەھى
ژىكەبۇونا رېزا مۇسلمانان ل تاق كەن.

٧- نىزىك ژۇنى خالا بۇرى حزبىياتى باشتىرىن رېكە بۇ شەيتانى كو نەفيانى
بى د ناڭ مۇسلمانان دا بەلاف بىكەت، ونە تىشىتەكى نۇرىيە بىزىن: ژىكەبۇونا
مۇسلمانان ب رېكى حزبىياتى يى نەفيانى د ناڭبەرا ئەندامىن حزبىن ژىك جودا
پەيدا دەكەن، ويا غەریب ئەوە ئەف نەفيانە ب ناڭى دىنلى دئىتە دورستىكىن.

٨- د حزباتى بى دا گەلەك جاران هندەك عىبادەت دېنە واجبە كى حزبى،
حزب دى ژ ئەندامە كى خۇ خوازىت فلان عىبادەتى بىكەت؛ دا وي بىھەرىپىت
كانى (السمع والطاعة) ل نك ھەيە يان نە؟ ۋىجا دەمى ئەف ئەندامە ب كرنا ۋى
عىبادەتى رادىت هندەلە ئەندامىن نامىنت كو ئەفە كارە كى شەرعىيە هندى
بەرى وي لى كو ئەفە واجبە كى حزبىيە، و ب ۋى چەندى ئىخلاص ل نك وي
دى كىم بىت، يان ھەر نامىنت.

۹- د حزباتی یی دا گهلهک جاران کارین سوننهت ژی دبنه واجب؛ چونکی سهروکی حزبی (تهنکید) یا ل سهر کری، وئهقه ژی ده که فتنه ژریکا خودی و پیغامبری - سلاف لی بن -.

۱۰ - گلهک جاران ههفرکی یا ئەندامین حزبی - یین مەزن - دبته ئەگەرا
هندي حزب ب خۆ بىتە كەلاشتىن و پارچە پارچە بىت، وئەف چەندە كارتىكىرنە كا
خراب ل سەر ئەندام و تاگىرىن حزبی دكەت؟ چونكى دى بىنى ھەر ئىك
كۆمە كا (تاوان) و (گونەھبارى) و (بى بەختىيان) دى ب دويىش يى دى ۋەنەت،
فيجا ئەگەر ئەو گۆتن دراست بن نزا چاوا و بۇچى وى حەتا ھنگى خۆ بى دەنگ
دكەر، وئەگەر درەو بن نزا ئەفە چ تەرىيەتا حزبى يە یا ئەو شانازىيى ھەر دەم بۇ
خۆ بى دبەت؟!

ڙ ڦي هه مي ڻي ناشكمهرا دبت کو حزباتي ڦهت و ڦهت نابته رٽکا چاره سه رى يا ده دين واقعى مه، به لکي ئه و ب خو ڦي که ڙ مهزنترين ده دان ڻي ڻن کو ڏفيت ئهم خو ڙي بدھينه پاش. (٥٠)

دھمہن

- ١ - سورة الأنعام: آية ١٥٣.
- ٢ - رواه الطبراني.
- ٣ - ابن القيم: إعلام الموقعين ٨٧/١.
- ٤ - بو پسر بیترانیان بریتنہ: نامیلکا (فقہ الواقع بین النظریہ والتطبيق) یا سمیدا علی بن حسن الأثری.
- ٥ - رواه أحمد وأبو داود.
- ٦ - سورة آل عمران: آية ١٢٠.
- ٧ - سورة الرعد: آية ١١.
- ٨ - سورة الأنعام: آية ١٥٣.
- ٩ - سورة الملك: آية ١٤.
- ١٠ - رواه أحمد وأبو داود.
- ١١ - سورة الحج: آية ٣٨.
- ١٢ - سورة غافر: آية ٢٥.
- ١٣ - رواه البخاری ومسلم.
- ١٤ - رواه الدارمي.

- ١٥ - سورة الأنعام: آية ٦٥.
- ١٦ - سورة آل عمران: آية ١٠٣.
- ١٧ - سورة الأنفال: آية ٤٦.
- ١٨ - رواه أبو داود والترمذى وابن ماجه.
- ١٩ - أحمد بن يحيى النجمي: المورد العذب الزلال، ص ٥٣.
- ٢٠ - سورة الروم: آية ٣٢.
- ٢١ - سورة البقرة: آية ٢٧٦.
- ٢٢ - سورة آل عمران: آية ٣١.
- ٢٣ - رواه الترمذى.
- ٢٤ - سورة الصاف: آية ٣.
- ٢٥ - سورة الكهف: آية ١٠٣.
- ٢٦ - سورة هود: آية ١١٢.
- ٢٧ - رواه البخارى.
- ٢٨ - وەكى د وى گۆتنى پىنگەمبەرى دا - سالاف لىٰ بن - هاتى ئەوا ترمذى قەگەھاستى.
- ٢٩ - سورة البقرة: آية ١٢٠.
- ٣٠ - رواه مسلم .
- ٣١ - الإمام الشاطبى: الاعتصام ص ٨٤
- ٣٢ - سورة محمد: آية ١٤.
- ٣٣ - سورة آل عمران: آية ١٠٣.
- ٣٤ - سورة البقرة: آية ١٣٧.
- ٣٥ - سورة التغابن: آية ١٦.

- ٣٦ - رواه الترمذى.
- ٣٧ - سورة التوبة: آية ١٠٠ .
- ٣٨ - رواه مسلم.
- ٣٩ - رواه الطبرانى.
- ٤٠ - الإمام الشاطى: الاعتصام . ٤٩/١
- ٤١ - رواه مسلم.
- ٤٢ - رواه الترمذى.
- ٤٣ - سورة الحجرات: آية ١ .
- ٤٤ - سورة النساء: آية ٧٩ .
- ٤٥ - سورة الشورى: آية ٣٠ .
- ٤٦ - رواه الطبرانى.
- ٤٧ - رواه الطبرى عند تفسير قوله تعالى (ما نرسل بالآيات إلا تخويفا) الاسراء . ٥٩
- ٤٨ - سورة النساء: آية ٧١ .
- ٤٩ - سورة محمد: آية ٧ .
- ٥٠ - بُو پر بهر فرهى برينه: په رتوو کا (حکم الانتقام إلى الأحزاب والجماعات الإسلامية) يا سهيدا (بکر أبو زيد)، يان (المورد العذب الزلال) يا (أحمد التجمي).

نافهروك

٣	دیارى
٥	بەراھى
٩	دەرگەھەكى گەشتى
١١	پىگاۋا ئىكى
١٥	پىگاۋا دووى
١٧	پىگاۋا سىيى
١٩	راستى يا ئىكى
٢٠	راستى يا دووى
٢١	راستى يا سىيى
٢٢	راستى يا چارى
٢٣	ئاستەنگىن چارەسەرلىيى
٢٥	دەردى ئىكى: نەزانىن
٢٩	دەردى دووى: ڦىكىفەبۇون
٣٣	دەردى سىيى: بى ئەخلاقى

۳۶	دەردى چارى: گۆتنى بى كرييار
۴۰	دەردى پىنجى: كىمبۇونا ئىخلاصى
۴۲	دەردى شەشى: ژىدەستدا نۇپاراستى
۴۶	دەردى حەفتى: پەروەردە كرنا خراب
۵۱	رىكاكا چاره سەرىيى
۵۵	پىگاڭاپىن چاره سەرىيى
۶۵	پىخەمەت گۆھۆرىنا واقعى
۷۲	ھشىار كرنە كا فەر
۷۷	دەھىمەن

ژ بهره‌هه‌می نشي‌ساه‌ری

يى چاپ‌کری

- ١ - الحافظ العراقي وأثره في علم الحديث، الرياض ١٩٩٢
- ٢ - المدخل للدراسه الأدب الكردي، استانبول ١٩٩٣
- ٣ - ئىخوان د تهرازى يى دا، دهوك ١٩٩٦، هەقلیر ١٩٩٩
- ٤ - مەلايى باتەيى وبەرهەمی وى، دهوك ١٩٩٦
- ٥ - اعتقاد أهل السنة والجماعة، المدينة المنورة ١٩٩٨
- ٦ - ئەلدا مە، دیوانا شعرى يە دهوك ١٩٩٨
- ٧ - مەلا عەلی يى بەرۋشكى وبەرهەمی وى، دهوك ١٩٩٩
- ٨ - سەيەھى يى شۆشى وبەرهەمی وى، دهوك ١٩٩٩
- ٩ - مختارات من أغنية الثلج والنار، دهوك ١٩٩٩
- ١٠ - دیوانا سەردائى يى وانى، دهوك ١٩٩٩